

Stockholms stads industriella verk.

Industriverksstyrelsen.

Torsgatan 22, Va.; t. »gasverket». Styrelsen sammanträder minst en gång varje månad.

Stockholms stads gasverk och elektricitetsverk samt vattenledningsverk förvaltas — sedan vid den år 1920 genomförda kommunala omorganisationen vattenledningsverket utbrutits ur det förut under drätselnämndens andra afdelning ställda byggnadskontoret och sammanförts med gas- och elektricitetsverken — fr. o. m. april 1920 av en gemensam styrelse, benämnd styrelsen över Stockholms stads industriella verk. Denna består av, förutom ordförande och vice ordförande, som utses av stadskollegiet, fem andra ledamöter, vilka jämte fem suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två kalenderår. Ordförande skall vara ett av borgarråden och vice ordförande en av stadskollegiets övriga ledamöter. Vid styrelsens sammanträden äga verkställande direktören för gas- och elektricitetsverken samt vattenledningschefen närvara och var för sitt förvaltningsområde deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag och få sina meningar antecknade till protokollet. Enahanda befogenhet tillkommer överingenjör vid gas- och elektricitetsverken med avseende å ärende, som av honom inför styrelsens föredrages.

Industriverksstyrelsen har till uppgift att handhåva förvaltningen av stadens gas-, elektricitets- och vattenledningsverk ävensom vattenfall, andra fastigheter och anläggningar, som av staden för dessa verk användas eller förvärfvas, jämte för hithörande ändamål utförda ledningar och andra anläggningar. Stadsfullmäktiges prövning underställas de styrelsens beslut, som angå taxa och reglemente för begagnande av gas, elektricitet och vatten från de kommunala verken, grunder för bestämmande av priset för den allmänna gatubelysningen, där ej överenskommelse härom kan komma till stånd med vederbörande nämnd, samt gasens värmevärde. I början av varje år skall styrelsen till gatunämnden avlämna uppgift å de arbeten i stadens gator, som skola under året utföras. I fråga om gatubelysningen har styrelsen att ställa sig till efterträttelse av gatunämnden meddelade beslut. För granskning av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer jämte två suppleanter.

Delegerade av styrelsen, bestående av ordföranden, vice ordföranden, jämte suppleant

för denne, samt en ledamot jämte suppleant, äga att mellan styrelsens sammanträden tillsammans med direktören för gas- och elektricitetsverken, resp. vattenledningschefen, och under förutsättning att meningsskiljaktighet ej råder, fatta beslut i frågor av mindre räckvidd eller av särskilt brådskande natur, med skyldighet för delegerade att vid styrelsens närmast infallande sammanträde anmäla sålunda fattade beslut.

F. n. pågår utredning (genom en av stadskollegiet tillsatt kommitté) ang. eventuellt förändrad organisation av de industriella verken (jfr sid. 229).

Instruktion m. m. Instruktion för styrelsen över Stockholms stads industriella verk, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920. Arbetsordning för styrelsen över Stockholms stads industriella verk jämte instruktion för direktören och överingenjörerna vid gas- och elektricitetsverken samt vattenledningschefen, antagen av industriverksstyrelsen den 10 maj 1920 med ändring den 17 dec. s. å. Instruktion för industriverksstyrelsens sekreterare och juridiska biträde, antagen av industriverksstyrelsen den 25 febr. 1921.

Stat år 1924. Utgifter: 31,296,700 kr. (därav att täckas med låneandel 4,942,000 kr.); inkomster: 28,317,000 kr.

Styrelsen över Stockholms stads industriella verk.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Åkerman, G. R. J., borgarråd, stadsfullm.

Vice ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Lange, E., kassör, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Andersson, E. V., förrådsmästare, stadsfullm.

*Andersson, J. E., ombudsman, stadsfullm.

Hjorth, J. E., direktör.

*Lindbergh, N. E., disponent, stadsfullm.

Rossander, C. A. J., tf. professor, stadsfullm.

Suppleanter.

Almström, O. H., disponent, stadsfullm.

*Cervin, N. H., skräddarmästare, stadsfullm.

Forssberg, E. V., direktör, stadsfullm.

IV.

Liander, M. E., grosshandlare, stadsfullm.
***Pålsson, E. A. V.**, möbelsnickare, stadsfullm.

Sekreterare och ombudsman (4,300 kr.).

Boye, C. T. Hultman-; mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 2—3.

Delegerade av styrelsen.

Åkerman, G. R. J., ordf.; **Lange, E.**, vice ordf.; **Andersson, J. E.** (suppl. för vice ordf.); **Hjorth, J. E.**; **Almström, O. H.** (suppl.).

Industriverksstyrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1923 års räkenskaper och förvaltning).

Falk, S. G., direktör, stadsfullm.
Hultman, G. H., civilingenjör, stadsfullm.
Johanson, K. E., landsorganisationens sekreterare.

Suppleanter:

de Wahl, A., civilingenjör.
Söderberg, P., ombudsman.

Vattenledningsverket.

Huvudkontor: Torsgatan 30, Va.; t. 11 10, 11 61, 35 24, Norr 7 37, Norr 64 12, Norr 69 89; expeditionstid: 9—4,30 (lördagar och helgdagsaftnar 9—2).

Distributionen: Torsgatan 30, Va.; t. 11 10, Norr 7 37, Norr 69 89; expeditionstid: 9—4,30, lördagar och helgdagsaftnar 9—2 (för telefonmeddelanden hela dygnet t. 11 10, Norr 69 89).

Debiteringskontor för vattenavgifter: stadshuset, n. b., C.; t. »stadshuset»; expeditionstid: 10—2,30 (lördagar och helgdagsaftnar 10—2).

Norsborgsverket: t. Norsborg 10 och 44.

Den 6 december 1855 beslöt Stockholms sockenstämmonämnd anlägga en allmän ledning för filtrerat vatten. Denna anläggning, som togs i bruk år 1861, hämtade sitt vatten uteslutande ur Årstaviken. Åren 1882—84 utvidgades detta verk med ett nytt, beläget intill det gamla å den härför inköpta egendomen Eriksdal. Den 19 december 1899 och 7 maj 1900 beslöto stadsfullmäktige att vid Norsborg i Botkyrka socken, mellan Bornsjön och Mälaren, anlägga ett nytt vattenledningsverk med tillhörande rörledning till staden och reservoar å ett berg söder om sjön Trekanten utanför Hornstull. Denna anläggning invigdes den 4 oktober 1904. Den gamla anläggningen vid Årstaviken nedlades år 1923. Inom stadens område finnas dessutom vattenreservoarer i Årstalunden, Vanadislunden och Stadshagen samt (för en högttryckszon) ett vattentorn vid Mosebacketorg.

Vattenledningsverket, som till en början sorterade under en av sockenstämmonämnden ut-

sedd »direktion för vattenledningens anläggande och förvaltning», överflyttades 1864 till den detta år bildade drätselnämnden, där det sedermera ställdes under däv. byggnadskontoret. I samband med den kommunala omorganisationens genomförande år 1920 blev emellertid vattenledningsverket utbrutet ur byggnadskontoret och förlagt under den nyinrättade industriverksstyrelsen.

Vattenledningsverket uppgör förslag till vattenledningens rörnät, pumpstationer, vattenkastare, fontäner m. m., verkställen anläggning och underhåll av desamma samt uppehåller driften av vattenledningsverket. Enligt stadsfullmäktiges beslut den 19 dec. 1923 utgår vattenavgiften för mätt vatten 23 öre per kbm. (med rabatt för större förbrukning) och för omätt vatten 3 kr. 20 öre per rum och år.

Reglemente m. m. Reglemente för be-
gagnande av Stockholms vattenledning, antaget av stadsfullmäktige den 11 nov. 1887. Taxa å vatten från Stockholms stads vattenledningsverk, antagen av stadsfullmäktige den 19 dec. 1923 (jfr ovan).

Stat år 1924. Utgifter: 4,489,700 kr. (därav att täckas med länemedel 1,310,000 kr.); inkomster: 3,504,000 kr.

Vattenledningschef (26).

Nordenstrahl, T. O. R.; mottagningstid: 1—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—2.

Förste ingenjör (23).

Bergström, J. F.; mottagningstid: 1—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—2.

Ingenjör (21)

(föreståndare för rörnätet och distributionen).

Dahlöf, G. A.; mottagningstid: 9—10 och 1—2.

Ingenjör (21)

(föreståndare för Norsborgsverket).

Åberg, E. M., tjl. (se under hamnstyrelsen), tjf.
Helleday, W. H. (se nedan).

Byråingenjör (19).

Ericsson, G. J. I.

Ingenjörer (18).

Airutz, E. T., mottagningstid: 9—10 och 1—2;
Helleday, W. H., tjl. (se ovan), tjf. **Svensson, E. D.**; **Erikson, S. V.**

Ingenjör (17).

Forsman, F. A., föreståndare för mätare- och mek. verkstaden vid distributionen.

Konstruktör (16).

Isaksson, J. O.

En *extra ingenjör* (6,000 kr.), två *ritare* (4,200—3,360 kr.), två *ritbiträden* (7).

Föreståndare för laboratoriet

(600, resp. 2,400 kr.).

Sondén, K. G. A. (kemiska avd.); **Huss, H. A.** (bakteriologiska avd.).

Två laboratoriebiträden (3,900—3,360 kr.).

Bokhållare (18).

Hagberg, J. T. F., kamrerare, föreståndare för bokföringsavdelningen.

Föreståndare vid kontoret för debitering av vatten- och renhållningsavgifter (18).

Ekebohm, N. K. K.

Bokhållare (17).

Enblom, K. J. E.; Erikson, T. K. I. (vid debiteringskontoret).

Förrådsförvaltare (17).

Edwall, A.

Bokhållare (15).

Flagstad, C. A. E.; Lundgren, C. A.

Förste vaktmästare (7).

Moberg, K. G. E.

Två kontorsskrivare (därav en vid debiteringskontoret) (11), två kontorsskrivare (9), åtta kontorsskrivare (därav fyra vid debiteringskontoret) (7), tre extra bokhållare (3,300—2,820 kr.), två extra kontorsskrivare (3,480—2,640 kr.), fem extra kontorsbiträden (2,340—1,620 kr.), två extra vaktmästare (1,620 kr.), ett vaktmästarbiträde.

Övermaskinist (16).

Cederqvist, K. A.

En biträdande övermaskinist (15), två verkmästare (15), en verkmästare (14), en förrådsverkmästare (14), tre verkmästare (12), tre maskinister (12), femton distriktsförmän (9), tre automobilförare (7), två extra maskinister (4,800 kr.), två extra verkmästare (4,320—4,200 kr.), sex avläsare.

Läkare för vattenledningsverkets arbete.

På grund av överenskomna bestämmelser skola stadens arbetare erhålla kostnadsfri sjukvård samt medicin, som av läkare föreskrives. För sådan sjukvård har staden uppgjort ackord med vissa läkare, rörande vilka upplysning tillhandahållas å resp. expeditioner.

Vattenledningsentreprenörer.¹⁾

För utförande och reparation av vattenledningar hava av industriverkstyrelsen till entreprenörer antagits nedanstående personer och firmor; någon annan äger icke att befatta sig

¹⁾ Dessa entreprenörer (med undantag av Pehrson, K.; se nedan) äro även av gatunämnden godkända såsom avloppsledningsentreprenörer (jfr sid. 212).

med dylika ledningar, avsedda att förbindas med stadens rörrät. (Firmainnehavarna äro ej i egenkap av entreprenörer upptagna i kommunalkalenderens personalavdelning.)

AB. E. E. Berggrens efterträdare; Sibyllegatan 41, Ö.; t. 709 80, Norr 42 20.

AB. Beskow & C:o; Högbergsgatan 30 A, Sö.; t. 20 25, Söder 89 06.

AB. Clausens gas- och vattenledningsaffär; Tunnelgatan 16, C.; t. »Clausens».

AB. A. Conilton; Hjärnegatan 6, C.; t. 339 89, Kungsh. 10 75.

AB. Fahnehjelm & C:o; Lantmakaregatan 14, C.; t. 2 38, Norr 25.

AB. M. Færden; Kungstensgatan 10, Va.; t. 34 14, Norr 6 38.

AB. Gas, vatten och värme; Oxtorgsgatan 7, C.; t. Norr 164 00, Norr 164 24, Norr 164 30.

AB. Carl Hansson; Upplandsgatan 20, Va.; t. 125 07, Vasa 58 11.

AB. Installatör; Norrlandsgatan 9, C.; t. 31 20, Norr 62 88.

AB. Jurell & Nordstedt; Adolf Fredriks kyrkogata 2, C.; t. 57 44, Norr 57 44.

AB. J. M. Lundholm; Hornsgatan 40, Sö.; t. 30 23, Söder 95 16.

AB. P. Naumburg & C:o; Norrlandsgatan 24, C.; t. 11 75, Norr 74 04.

AB. A. Rundquist & C:o; Jakobsbergsgatan 23, C.; t. 3 03, Norr 46 09.

AB. Axel Sjögren & C:o; Mästersamuelsgatan 34, C.; t. »Axel Sjögren & C:o».

AB. P. A. Sjögren; Mästersamuelsgatan 16, C.; t. »P. A. Sjögren».

Ahlsien & C:o; Kungsholmsstrand 131, C.; t. Norr 197 93.

Ahxner, Harald, Riddaregatan 17, Ö.Dj.; t. 736 84, Norr 46 84.

Billmans fabriks- och handels-ab.; Regeringsgatan 88, C.; t. 48 11, Norr 44 80.

Björnberg & Wikström; Kungstensgatan 31, C.; t. Norr 183 25, Vasa 30 53.

Bromma rörledningsaffär; Alviksvägen 170, Äppelviken; t. Äppelviken 156 (endast inom Bromma).

Carlsson, S. J., & C:o; Stora Katrineberg 24, Liljeholmen; t. Liljeholmen 1 05 (endast inom Brännkyrka).

Centrala rörlednings-ab.; Skärgårdsgatan 10, St.; t. Norr 152 10.

Eriksson & Olsson; Stockholmsvägen 135, Enskede; t. Enskede 10 50 (endast inom Brännkyrka).

Fackföreningarnas byggnadsproduktion, förening u. p. a.; Upplandsgatan 17, Va.; t. 804 98, 828 48.

Hammarsten, W. A.; Karlshov, Örby, Älvsjö; t. Örby 58 (endast inom Brännkyrka).

Hellman & Son; Brännkyrkagatan 138 B, Sö.; t. Söder 311 57.

Johansson, J. L., & C:o; Birgerjarlsgatan 106, Va.; t. 56 75, Norr 56 75.

Johanssons, A. R., rörledningsaffär; Ersta villastad; t. Ersta 46 (endast inom Brännkyrka).

IV.

Jonsson, J. A.; Liseberg 2, Älvsjö; t. Örby 2 04
(endast inom Brännkyrka).
Korsners rörlednings-ab.; Rådmansgatan 59, Va.;
t. Vasa 142 90, Vasa 142 95.
Lindéns, C., rörlednings-ab.; Kungsgatan 73, C.;
t. 322 42, Kungsh. 35 28.
Ljungherg, J. A., & Co.; Skärgårdsgatan 9, St.;
t. 2 62, Norr 27 19.
Lundquist, J., & Co.; Döbelnsgatan 54, Va.;
t. 806 49, Vasa 35 19.
Pehrson, K.; Brittdal, Ulvsunda; t. Ulvsunda
1 45 (endast inom Bromma).
Rörlednings-ab. Montör; Rensgatan 5, Va.; t.
Vasa 138 72, Vasa 138 73.
Sylvan, Herman; Jakobsbergsgatan 27, C.; t.
33 91, Norr 95 26.
Söders rörledningsaffär; Folkungagatan 6 A,
Sö.; t. 134 35, Söder 320 10.
Widebergs, Sven, efterträdare, K. Elmén; Bryg-
garegatan 12, C.; t. 50 46, Norr 74 06.
Värmelednings-ab. Calor; Arbetaregatan 32, C.;
t. 340 31, Norr 62 84.

Gas- och elektricitetsverken.

Adresser, telefoner m. m.: se nedan.

Reglementen m. m. Reglemente för be-
gagnande av gas från Stockholms gasverk och
reglemente för begagnande av elektrisk ström
från Stockholms elektricitetsverk, antagna av stads-
fullmäktige den 16 dec. 1912. Taxa för gas, levere-
rad från Stockholms gasverk, antagen av stads-
fullmäktige den 19 dec. 1923; enligt denna taxa
utgör gaspriset f. n. 15 öre per kbm. (med ra-
batt för större förbrukning). Taxa för elektrisk
energi, levererad från Stockholms elektricitets-
verk, antagen av stadsfullmäktige den 19 dec.
1923; enligt denna taxa utgör priset per kwt.
för belysning 35 öre och för motorström 20
öre (med rabatt för större förbrukning). Stads-
fullmäktige hava fastställt bestämmelser rörande
leverans av gas till Sundbyberg (d. 29 april
1912), till Råsunda (d. 16 juni 1913) och till
Nya Hagalund (d. 29 juni 1914).

Direktörskontoret.

(Gemensamt för båda verken.)

Torsgatan 22, Va.; t. »gasverket»; ex-
peditionstid: 9—5, lördagar och helgdags-
aftnar 9—2.

Direktör

(20,000 kr.).

Dahlander, R.; mottagningstid: 2—3, lördagar
och helgdagsaftnar 1—1,30.

Kontorschef (22).

Kihlström, O., 1:e kamrerare; mottagningstid:
2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Bokhållare (18).

Tegnér, U. W., aktuarie.

Bokföringsavdelningen.

Förste bokförare (18).

Winge, F. G. E., kamrerare; Pettersson, G. E.,
kamrerare.

Bokhållare.

Särling, A. A. A., Edholm, J. A. (17); Lindström,
V. R. A., Alsén, J. A. H. (15); Hultström,
F. G. (13).

En extra bokhållare (3,900 kr.).

Kassakontoret.

Förste kassör (19).

Roggen, H. A.

Kassör (17).

Widfond, S. A.

Bokhållare.

Schalin, A. V. (17); Svensson, N. G. A. (15).

Korrespondent och föreståndare för
biproduktsförsäljningen (20).

Edberg, F. O., kamrerare; träffas säkrast 2—3,
lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Direktörskontorets kansli.

Bokhållare.

Larsson, C. J. (17); Schwartz, T. G. (13).

Trä stenografer (7).

Förrädsintendentens expedition.

Förrädsintendent (20).

Pihlgren, O. V.; mottagningstid: 2—3, lördagar
och helgdagsaftnar 1—1,30.

Bokhållare (15).

Svartengren, C. A.

En extra bokhållare (3,900 kr.).

Förste vaktmästare (7).

Johansson, F. A. O.

Sju expeditionsvakter.

Gasverket.

Adresser, telefoner m. m.: se nedan.

Först år 1846 enades de olika församlingarnas
husägare om pliktheten av att göra gatubelys-
ningen till en för hela staden gemensam ange-
lägenhet. Något formligt beslut därom fattades lik-

val icke förrän den 9 oktober 1850, då beslutande-rätten hade övergått till sockenstämmonämnden. Den 18 december 1853 tändes gasen första gången i Stockholm. I januari året därpå var gasbelysningen införd i Klara, Jakobs och Storkyrkans församlingar. Belysningen hade staden på vissa koncessionsvillkor tills vidare överlåtit på ett gaslysningsbolag. Det dröjde till hösten 1860, innan gasbelysningen utsträcktes till stadens övriga församlingar. Tio år därefter hade en utvidgning av gasverket blivit en nödvändighet. Stockholms stad hade bland de nämnda koncessionsvillkoren förbehållit sig rätt att efter trettio års förlopp inlösa gasverket, och stadsfullmäktige beslöt nu att begagna denna rätt. Vid koncessionstidens utgång den 1 juni 1884 övergick till följd härav gasverket i stadens ägo, och gas-tillverkningen började med sagda dag att drivas för stadens räkning. Inlösningssumman för gaslysningsaktiebolagets verk med rörnät och inventarier utgjorde 3,003,333 kr. Genom utvidgningsarbeten, som i det närmaste voro färdiga hösten 1885, ökades det inlösta gasverket, Klaragasverket, till dubbla storleken. När tidpunkten för gasverkets ytterligare utvidgning var inne, beslöts att anlägga ett nytt gasverk. Plats för det nya gasverket erhöles i dåvarande Hjorthagen inom norra Djurgården med strand vid Lilla Värtan, varjämte besittningsrätten till lägenheterna Mariedal och Ropsten förvärfvades för vinnande av ökat strandutrymme. Planen till det nya verket, Värtagasverket, uppgjordes med hänsyn till såväl Klaragasverkets framtida nedläggande som behovet av utvidgning under de närmaste 20 å 25 åren. Byggnadsarbetena togo sin början 1890 och fortgingo till hösten 1893, då anläggningen började tagas i användning och för första gången tillförde staden gas. I enlighet med av stadsfullmäktige år 1913 fattat beslut har Värtagasverket sedermera avsevärt utvidgats och moderniserats. Arbetena härmed avslutades år 1921. Gasen tillverkas numera i kammarugnar, vilka som biprodukt giva en för värmeledningar särskilt lämplig koks. På hösten 1919 inställdes driften vid Klaragasverket; verket nedlades definitivt hösten 1922. — En större administrationsbyggnad, som uppförts vid Torsgatan, togs i bruk år 1906.

Stat år 1924. Utgifter: 10,990,000 kr. (däraf att täckas med lånemedel 295,000 kr.); inkomster: 10,695,000 kr.

Överingenjör (27).

Blomqvist, E. R.; t. »gasverket»; mottagnings-tid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Gasverkets kansli.

Torsgatan 22, Va.; t. »gasverket»; expeditionstid: 9—5, lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Bokhållare (15).

Forssell, K. G.

En *extra bokhållare* (4,200 kr.), en *kon-torsskrivare* (11), två *stenografer* (7), en *vaktmästare* (6).

Försäljningsexpeditionen.

Torsgatan 24, Va.; t. »gasverkets koks-försäljning»; expeditionstid: 9—5, lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Föreståndare.

Carell, S. T., bokhållare (17).

Bokhållare och kassör (15).

Morén, O. W.

Bokhållare (13).

Håkansson, G. H.; Lindvall, J. V. A.

En *extra bokhållare* (3,900 kr.), ett *kon-torsbiträde* (5), en *expeditionsvakt*.

Värtagasverket.

Värtan; t. 711 82, 729 51, 729 86, Norr 74 26, Norr 82 48; expeditionstid: 8,30—4,30, lördagar och helgdagsaftnar 8,30—1,30.

Förste ingenjör för driften (24)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 17, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme, lyse och planteringsland).

Morén, K. E.; mottagnings-tid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjörer för driften (20)

(nuv. inneh. kvarstå å 1911 års lönestat: grupp 14, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme, lyse och planteringsland).

Dahlin, O. B.; Fredriksson, V. J. V.

Ingenjör för driften (20).

Jeanson, K. B. H.

Byråingenjör (22).

Molin, A. G.

Laboratorieföreståndare (19).

Qvarfort, S. G.

Tre *kemister* (5,400—4,200 kr.), tre *ri-tare* (5,400—3,600 kr.), en *laboratorievakt*.

Förste gasmästare (17).

Ekman, O. G.

Tre *gasmästare* (15).

IV. Förste verkmästare (17).

Cronvall, J.; Sjölund, K. J.; Danielsson, S. E.

Två verkmästare (15).

Tekniska bokföringsavdelningen.

Kamrerare (19).

Malmborg, E. K. G.

Bokhållare.

Idholm, K. G. (17); Gihl, C. I. E., Jaensson, K. B. (15); Sköld, E. E. E., Törngren, B. T. O., Rehnberg, A. O., Johnsson, J. A. G. (13).

En *kontorsskrivare* (11), en *extra bokhållare* (3,900 kr.), ett *extra kontorsbiträde* (3,300 kr.), två *expeditionsvakter*.

Förrådskontoret.

Förrådsförvaltare (18).

Bergstrand, K. H.

Bokhållare.

Eklöf, E. A. (17); Strandberg, K. W. (15); Ericson, H. T. S., Andersson, V. G. (13).

Dessutom vid Värtagasverket: en *förråds-mästare* (13), fyra *maskinister* (12), fem *förmän* (12), tio *förmän* (11), nio *förmän* (10), tre *förrådsvakter* (6) och sex *portvakter* (6) samt 217 *arbetare* (vid 1924 års början).

Distributionen.

Torsgatan 22, Va.; t. »gasverket»; expeditionstid: 9—5, lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Förste ingenjör (24).

Lewin, R. C.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Byrå för tekniska utredningar.

Byråingenjör (22).

Danielson, A.

Extra byråingenjör (7,200 kr.).

Wennerbärg, P. A.

Två *ritare* (4,500 kr.).

Provköket.

Torsgatan 26, Va.

Hemkonsulent (3,300 kr.).

Sylvan, Inga L.

En *biträdande hemkonsulent* (3,060 kr.).

Bokföringsavdelningen.

Bokhållare.

Haglund, J. B. (17); Ahrfelt, K. H. (15); Har-lén, C. G. (13).

Rörnäts- och gatubelysnings-avdelningen.

Ingenjör (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 14, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme och lyse).

Hybbinette, N. F.

Förste verkmästare (17).

Johansson, A. G.

Två verkmästare (15).

Bokhållare (13).

Stenberg, N. G.

En *kartritare* (4,200 kr.).

Installations- och verkstadsavdelningen.

Ingenjör (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 14, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme och lyse).

Cederström, E. B.

Förste verkmästare (17).

Karlsson, K. L.; Södergård, E. E. E.

Bokhållare.

Gillstedt, A. H. (17); Carlsson, S. V. (13).

En *kontorsskrivare* (7), ett *kontorsbiträde* (5).

Norra utställningen.

Kungsgatan 54, C.; t. »gasverket».

Föreståndare.

Schmidt, E. T., uppbördsförmän (12).

Södra utställningen.

Västra slussgatan, Sö.; t. »gasverket».

Föreståndare.

Magnusson, C. O., uppbördsförmän (12).

Mätare- och kontrollavdelningen.

Ingenjörer.

Larson, J. V. (19); Schylow, T. E. (18).

Förste verkmästare (17).

Stenberg, C. F. L.

En verkmästare (15).

Bokhållare (13).

Nilsson, G. D.

En *extra bokhållare* (3,900 kr.), en *expeditionsvakt*.

Förrådskontoret.

Förrådsförvaltare (18).

Rossing, C. A. E.

Bokhållare.

Nyström, J. D., Bergschöld, F. E. (15); Fredrikson, E. G., Samuelson, K. A. W. (13).

En *förrådsmästare* (13), en *extra bokhållare* (4,200 kr.), två *telefonister* (2,160—1,800 kr.) (för gasverkets växel), en *expeditionsvakt*.Avdelningen för avläsning och
uppbörd.*Uppbördschef* (19).

Sirlfeldt, C. A.

Bokhållare (17).

Lindström, K. F. (å räkningskontoret I); Jörne, T. (å räkningskontoret II); Ekstrand, G. M. (för avläsning); Bergman, A. E. (för inkasseringssavd.).

Bokhållare.

Larsson, J. E., Schönhult, S. I. M., Anderson, E. V. (15); Keyser, F. R., Fröding, V. K. H., Broman, I. R., Johannisson, G. V., Jönsson, E. W., Widegren, E. M. (13).

Två *extra bokhållare* (3,900 kr.), två *kontorsskrivare* (9), fyra *kontorsskrivare* (7), fem *kontorsbiträden* (5), två *extra kontorsbiträden* (2,400—1,980 kr.).Två *uppbördsförmän* (12), tre *centraluppbördsförmän* (11), fyrtiofyra *uppbördsförmän* (10), tre *extra uppbördsförmän* (3,660—3,420 kr.), en *förmän* (11), sex *förmän* (10), sex *förmän* (9) (därav en vakant), två *förrådsvakter* (6), två *automobilförare* (7), en *klockvakt* (5), fyra *portvakter* (4), två *expeditionsvakter* samt 231 arbetare (vid 1924 års början).

Läkare för gasverkets arbetare.

Se sid. 185.

Elektricitetsverket.

Adresser, telefoner m. m.: se nedan.

Expeditionstid: 9—5, lördagar och helgasafstnar 9—2.

På grund av motion, väckt 1887 inom stadsfullmäktige, inkom gasverksstyrelsen i oktober 1889 med förslag till anläggning av ett elektricitetsverk för större delen av Normalm, avsett till en början för endast 10,000 lampor, men för en framtida utvidgning till 30,000 lampor. Detta förslag antogs av stadsfullmäktige den 13 december 1889. Sedan tomten nr 6 i kv. Hästen med adress nr 38 vid Regeringsgatan blivit inköpt, anslog stadsfullmäktige den 19 december 1890 1,244,000 kr. för anläggningens utförande. Den 1 september 1892 öppnades Brunkebergverket — såsom stationen kallades — officiellt, och då voro 1,024 glödlampor inkopplade. Verket utvidgades sedermera väsentligt i mån av behov. Under åren 1911—1912 borttogos ångmaskinerna och ombyggdes verket till enbart understation.

Den 1 juni 1900 biföllo stadsfullmäktige gasverksstyrelsens hemställan att, på det att hela staden måtte kunna förses med elektrisk ström för lyse och kraft, låta utföra ett ångkraftverk i Hjorthagen — den blivande elektriska huvudstationen vid Värtan — med därtill hörande understationer och ledningsnät för en approximativt beräknad kostnad av 8,039,000 kr.

Det nya elektricitetsverket vid Värtan med dess understationer i staden blev i det närmaste fullbordat till sin första utbyggnad under år 1903 och började sin verksamhet den 30 september samma år, då ström för första gången utsläpptes från Tulestationen. Kronobergsstationen började sin verksamhet den 14 oktober s. å. och Katarinastationen den 3 november s. å. Till Brunkebergverket levererades ström från Värtaverket första gången den 28 november s. å. Djurgårdsstationen färdigbyggdes 1906, Enskedestationen 1911, Nybohovstationen och Lillsjöstationen 1914.¹⁾

Under år 1905 inköptes från Söderfors aktiebolag ett flertal forsar i Dalälven till ett pris av c:a 1,150,000 kr. för en blivande vattenkraftstation, benämnd Untraverket. Arbetet med verkets utbyggande påbörjades 1912 och kunde, sedan byggnadsförslaget i oktober 1914 vunnit laga kraft, upptagas i full utsträckning. Den 23 december 1918 levererades för första gången energi från Untra till Stockholm, och år 1921 avslutades hela utbyggnaden. Untraverket kan nu med sina fyra turbiner å 10,000 hkr av Dalälvens vattenkraft uttaga 40,000 hkr för överförande till Stockholm. Kostnaden för anläggningen i dess helhet har uppgått till 27,489,987.78 kr.

På grund av det under senare tid alltmer ökade behovet av elektrisk energi för olika ändamål har det emellertid visat sig, att Untraverket inom relativt få år ej längre torde kunna tillgodose Stockholms hela behov av vattenkraft. För att tillförsäkra staden möjlighet att fylla dess framtida behov i detta hänseende inköpte staden 1920 den i Indalsälven belägna Svartåhålsforsen för en kostnad av omkring 1,350,000

¹⁾ Stadsfullmäktige beslöt den 19 dec. 1923 bevilja medel till uppförande av en ny understation i kv. Harpan å Östermalm.

IV. kr. Fullt utbyggd och efter vissa sjöregleringar beräknas Svarthälsforsen kunna lämna 60,000 hkr.

Stat år 1924. Utgifter: 15,817,000 kr. (därav att täckas med lånemedel 3,337,000 kr.); inkomster: 14,118,000 kr.

Överingenjör (27).

Decker, A; Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket»; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Elektricitetsverkets kansli.

Tulegatan 13, Va., t. »elektricitetsverket».

Bokhållare (18).

Lindqvist, C. E. O., aktuarie.

Bokhållare.

Gustafsson, K. F. (15); Alsén, E. D. J. (13).

Två extra bokhållare (3,900—2,400 kr.), tre stenografer (7), ett extra biträde (3,180 kr.), fyra extra kontorsbiträden och telefonister (1,800 kr.), fyra expeditiionsvakter.

Driften.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förste ingenjör (24).

Richson, E. H.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjör (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 14, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme och lyse).

Andreasson, E. M.

Ingenjör (19)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 13, konjunkturtillägg 1,000 kr., bostad, värme och lyse).

Dahl, A. M.

Ingenjör

(5,100 kr.).

Påhle, E. A. P:son.

Tre ritare (5,160—3,600 kr.).

Förste verkmästare (17).

Nilsson, K. E.

Tre verkmästare (15).

Untraverket.

Postadress: Orrskog; t. Tierp 57.

Driftechef (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 17, bostad, värme, lyse och planteringsland).

Hollstein, J. A. G.

Förste verkmästare (17).

Hammarlund, K. A.

Övermaskinist (17).

Hedling, K. K.

Bokhållare (17).

Vakant, t.f. Lagerquist, K. H., bokhållare (13).

En extra bokhållare (4,200 kr.), en förrådsförmän (10).

Värtaverket.

Värtan; kontoret: t. 744 24, Norr 51 84; maskinrummet: t. 744 47.

Maskiningenjör (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 16, konjunkturtillägg 1,000 kr., bostad, värme, lyse och planteringsland).

Lindblad, B. E.

Elektroingenjör (19)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 14, konjunkturtillägg 1,000 kr., bostad, värme, lyse och planteringsland).

Holmberg, K. R.

Övermaskinist (17).

Mattsson, F. L. L.

Förste verkmästare (17).

Råman, C. A.

Två biträdande övermaskinister (15).

Bokhållare.

Ström, N. D. (17); Holmgren, K. A. (15); Broström, T. (13).

En förrådsförmän (10), ett verkmästarebiträde (8), en portvakt (4).

Tulestationen.

Tulegatan 9 & 11, Va.; t. 136 84, Norr 197 57.

Fyra stationsförmän (12).

Brunkebergsstationen.

Regeringsgatan 38, C.; t. Norr 207 18.

Två stationsförmän (11).

Kronobergsstationen.

Kungsholmsgatan 55—57, C.; t. Norr 167 06.

Två stationsförmän (11).

Katarinastationen.

Kapellgränd, Sö.; t. Söder 137 76.
Fyra stationsförmän (12).

Djurgårdsstationen.

Djurgården, Ö.Dj.; t. Norr 48 23.
En stationsförmän (10).

Enskedestationen.

Enskede; t. Söder 334 43.
En stationsförmän (10).

Nybohovstationen (Brännkyrka).

Liljeholmen; t. Söder 348 90.
Tre stationsförmän (10).

Lillsjöstationen (Bromma).

Lillsjönäs, Ulsunda; t. Norr 8 20.
Tre stationsförmän (10).

Dessutom för driften: tjugufem maskinister (12), nio elektromaskinistförmän (12), tre stationsförmän (12), tre förmän (12), två stationsförmän (11), två batteriförmän (10), tre förmän (10), fyrtio elektromaskinister (9).

Distributionen.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förste ingenjör (24).

Wallér, C. H.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjör (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 13, konjunkturtillägg 1,500 kr., bostad, värme och lyse).

Klingberg, K. Hj.

Ingenjörer (19).

Dalén, G. E. A.; Egnell, E. A.

Förste verkmästare (17).

Bergqvist, S. E.

En verkmästare (15), ett verkmästarebiträde (8).

Bokhållare.

Sundstrand, G. D. (18); Spång, P. E. (17), tjl. (se sid. 56); Grandell, J. G., Wirén, C. G. L. (15); Eriksson, N. G. J., Kristoffersson, J., Holmberg, O. (13).

Sex extra bokhållare (4,200—3,600 kr.), tre expeditionsvakter.

Ledningsnäten.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förste ingenjör (24).

Laurell, K. J.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjör (20).

Block, J. L.

Ingenjör (19)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 13, konjunkturtillägg 1,500 kr., bostad, värme och lyse).

Ringström, R. G.

Förste verkmästare (17).

Ohrling, A. W.

TVÅ verkmästare (15).

Bokhållare (15).

Ramberg, J. S.

En extra bokhållare (3,900 kr.), tre ritare (3,600—3,300 kr.).

Kartverket.

Föreståndare

(6,180 kr.).

Södersten, T. C. Hj.

En ritare (3,300 kr.).

Dessutom vid ledningsnäten: en förman (12), två förmän (11), två förmän (10), ett verkmästarebiträde (8).

Byrå för tekniska utredningar.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Byråingenjörer (22).

Widström, A. D.; Erikson, E.

TVÅ ritare (5,340—3,060 kr.).

Verkstäderna.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förste verkmästare (17).

Andersson, A. L.

TVÅ verkmästare (15), en förman (12), två förmän (11), en förman (10), två verkmästarebiträden (8), en automobilförare (7), en portvakt (4).

Ackvisitionsavdelningen.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Ingenjör

(för ackvisition och i samband därmed stående utredningar)
(högst 8,100 kr.).

Rahm, C. O.

Utställningen.

Regeringsgatan 38, C.; t. 66 27, Norr 10 02.

Föreståndare

(6,000 kr.).

Nissar, J. W., förman (se nedan).

Ett biträde (4,200 kr.).

IV.

Uppbördsavdelningen.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Uppbördschef (19).

Eckerström, L. A.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Kontraktsteckning.

Bokhållare.

Österman, G. H. (17); Millstein, O. F. M. (13).

En *extra bokhållare* (3,900 kr.), en *uppbördsman* (10) (för inkassering av depositioner).

Avläsning.

Bokhållare.

Ericsson, G. E. (17); Hodell, F. E. B. (15).

En *extra bokhållare* (3,900 kr.), sju *förmän* (därav en tjänstledig; se ovan) (12), tjugu *uppbördsmän* (10), nitton *extra uppbördsmän* (3,660—3,120 kr.), växlande antal *extra skrivbiträden* samt tre *expeditionsvakter*.

Debitering och inkassering av strömvavgifter.

Bokhållare.

Östervall, C. J. (17); Mathson, L. A. W., Wetzdorff, K. E. B. (15); Kjellqvist, F. J. H., Rydberg, W. O., Biriell, E. P. V., Möller, E. O. V. (13).

Sju *extra bokhållare* (3,900—2,880 kr.), en *kontorsskrivare* (9), två *kontorsskrivare* (7), nio *kontorsbiträden* (5), ett *extra kontorsbiträde* (2,250 kr.), två *centraluppbördsmän* (11), nitton *uppbördsmän* (10), fyra *extra uppbördsmän* (3,600—3,120 kr.), en *expeditionsvakt*.

Inbetalning av strömvavgifter och inkassogöromål utanför den vanliga inkasseringen.

Bokhållare.

Gustafsson, K. G. A. (17); Löfgren, K. R. (13).

En *extra bokhållare* (3,600 kr.), två *centraluppbördsmän* (11), två *expeditionsvakter*.

Räkenskaps- och kassakontoret.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Kamrerare (19).

Ahlström, J. G.

Kassör (17).

Carlsson, A. T.

Bokhållare.

Bergwall, C. T. (17); Ullman, P. R., Fagerell, J. V. W. (15); Nyström, K. T., Guldbrand, S. G. (13).

En *extra bokhållare* (4,200 kr.), en *expeditionsvakt*.

Förrådskontoret.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förrådsförvaltare (19).

Nylén, A. E.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Bokhållare (17).

Stenrot, J. A. T., förrådsförvaltarens assistent; Eriksson, K. E. M.

Inköpsavdelningen.

Bokhållare (13).

Thunholm, D. N. V.; Trotter, J. K.

En *extra bokhållare* (3,600 kr.).

Räkningsavdelningen.

Bokhållare (13).

Söderberg, K. S.

En *extra bokhållare* (3,900 kr.).

Bokföringsavdelningen.

Bokhållare.

Söderlind, R. D. (15); Trotz, G. (13).

En *extra bokhållare* (4,200 kr.), två *expeditionsvakter*.

Förråden.

Huvudförrådet.

En *förrådsmästare* (13), två *förråds-vakter* (6).

Värtaförrådet.

Se Värtaverket.

Untraförrådet.

Se Untraverket.

Husbyggnadsavdelningen.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Arbetschef
(10,000 kr.).

Hansson, G. A.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Arkitekt

(7,500 kr.).

de Frumerie, G.

Byråingenjör
(6,720 kr.).

Olsson, G. I.

Byggnadsingenjörer
(6,300—5,100 kr.).

Andersson, G. N.; Eigert, R. E.

Byggmästare
(6,000 kr.).

Hultman, C. V.

En *verkmästare* (3,900 kr.), tre *ritare* (3,900—3,300 kr.).

Läkare för elektricitetsverkets arbetare.

Se sid. 185.

Belysning av gator och allmänna platser.

Gas- och elektricitetsverken ombesörja belysningen av gator och allmänna platser. Belysningen sker dels med gas, dels med elektricitet och dels med fotogen.

Lykttändarpersonalen ombesörjer gas- och oljebelysningen; den elektriska belysningen, som tändes och släcks medelst automatiska anordningar, skötes av elektricitetsverkets montörer. Staden är indelad i fem lykttändardistrikt, vart och ett med sin förman och 14 à 21 lykttändare (se nedan).

Längsta lystiden är den 25 december, då lyktorna tändas kl. 3,45 e. m. och släckas kl. 8,30 f. m.

Stat år 1924. Gasbelysningen: Utgifter (förutom gasförbrukning, ränta och amortering): 368,000 kr. Oljebelysningen: Utgifter (jfr ovan): 19,000 kr. Elektricitetsbelysningen: Utgifter (jfr ovan): 230,000 kr.

Avlöningar. Förman: lönegrupp 9. Lykttändare: 3,144—2,844 kr.

Lykttändardistriktet.

1 distriktet.

Indraget.

2 distriktet.

Vaktrum: Skepparegatan 34, Ö. Dj.

Personal: 1 förman och 18 lykttändare.

3 distriktet.

Vaktrum: Klaragasverket, Mästersamuelsgatan 81, C.

Personal: 1 förman och 19 lykttändare.

4 distriktet.

Vaktrum: Regeringsgatan 105, C.

Personal: 1 förman och 15 lykttändare.

5 distriktet.

Vaktrum: Kocksgatan 20, Sö.

Personal: 1 förman och 14 lykttändare.

6 distriktet.

Vaktrum: Hornsgatan 92, Sö.

Personal: 1 förman och 21 lykttändare.

Inalles sålunda 5 förmän och 87 lykttändare; dessutom äro anställda 4 sifonpumpare.

Gas- och elektricitetsledningsentreprenörer.

Gasledningsentreprenörer.

För utförande och reparation av gasledningar har styrelsen över Stockholms stads industriella verk till entreprenörer antagit vissa personer och firmor; någon annan äger icke att befalla sig med dylika ledningar, avsedda för begagnande av gas från stadens gasverk. (Firma-innehavarna äro ej i egenskap av entreprenörer upptagna i kommunalkalenderns personalavdelning.)

AB. E. E. Berggrens Eftr.; Sibyllegatan 41, Ö.; t. 709 80, Norr 42 20.

AB. Beskow & C:o; Högbergsgatan 30 A, Sö.; t. 20 25, Söder 89 05.

AB. Clausens Gas- och Vattenledningsaffär; Tunnelgatan 16, C.; t. »Clausens».

AB. A. Conilton; Hjärnegatan 6, C.; t. Kungsh. 10 75, 339 89.

AB. Fahnehjelm & C:o; Luntmakaregatan 14, C.; t. 2 38, Norr 25.

AB. M. Færden; Kungstensgatan 10, Va.; t. 34 14, Norr 6 38.

AB. Gas, vatten och värme; Oxtorgsgatan 7, C.; t. Norr 164 00, Norr 164 24, Norr 164 30.

AB. Carl Hansson; Upplandsgatan 20, Va.; t. 125 07, Vasa 58 11.

AB. Installatör; Norrlandsgatan 9, C.; t. 31 20, Norr 62 88.

AB. Jurell & Nordstedt; Adolf Fredriks kyrkogata 2, C.; t. 57 44, Norr 57 44.

AB. J. M. Lundholm; Hornsgatan 40, Sö.; t. 30 23, Söder 95 16.

AB. P. Naumburg & C:o; Norrlandsgatan 24, C.; t. 11 75, Norr 74 04.

AB. A. Rundquist & C:o; Jakobsbergsgatan 23, C.; t. 3 03, Norr 46 09.

AB. Axel Sjögren & C:o; Mästersamuelsgatan 34, C.; t. »Axel Sjögren & C:o».

AB. P. A. Sjögren; Mästersamuelsgatan 16, C.; t. »P. A. Sjögren».

Ahnxner, Harald; Riddaregatan 17, Ö. Dj.; t. 736 84, Norr 46 84.

Billmans fabriks- och handels-ab.; Regeringsgatan 88, C.; t. 48 11, Norr 44 80.

Björnberg & Wikström; Kungstensgatan 31, C.; t. Norr 183 25, Vasa 30 53.

Bromma rörledningsaffär; Alviksvägen 170, Äppelviken; t. Äppelviken 156 (endast inom Bromma).

Carlsson, S. J. & C:o; Stora Katrineberg 24, Liljeholmen; t. Liljeholmen 1 05 (endast inom Brännkyrka).

Centrala rörlednings-ab.; Skärgårdsgatan 10, St.; t. Norr 152 10.

Eriksson & Olsson; Stockholmsvägen 135, Enskede; t. Enskede 10 50 (endast inom Brännkyrka).

Fackföreningarnas byggnadsproduktion, förening u. p. a.; Upplandsgatan 17, *Va.*; t. 804 98, 828 48.
Heilman & Son; Brännkyrkagatan 138 B, *Sö.*; t. Söder 311 57.
Johanssons, A. R., rörledningsaffär; Ersta villa- stad; t. Ersta 46 (endast inom Brännkyrka).
Jonsson, J. A.; Liseberg 2, Älvsjö; t. Örby 2 04 (endast inom Brännkyrka).
Korsners rörlednings-ab.; Rådmansgatan 59, *Va.*; t. Vasa 142 90, Vasa 142 95.
Lindéns, C., rörlednings-ab.; Kungsgatan 73, *C.*; t. 322 42, Kungsh. 35 28.
Ljungberg, J. A., & C:o; Skärgårdsgatan 9, *St.*; t. 2 62, Norr 27 19.
Lundqvist, J., & C:o; Döbelnsgatan 54, *Va.*; t. 806 49, Vasa 35 19.
Pehrson, K.; Brittadal, Ulvsunda; t. Ulvsunda 1 45 (endast inom Bromma).
Rörlednings-ab. Montör; Rensgatan 5, *Va.*; t. Vasa 138 72, Vasa 138 73.
Sundin, V.; Vasalund 7, Hagalund; t. Hagalund 184 (endast inom Sundbyberg, Lilla Alby, Räsunda och Hagalund).
Sylvan, Herman; Jakobsbergsgatan 27, *C.*; t. 339 1, Norr 95 26.
Widebergs, Sven, Eft., K. Elmén; Bryggaregatan 12, *C.*; t. 50 46, Norr 74 06.
Värmelednings-ab. Calor; Arbetaregatan 32, *C.*; t. 340 31, Norr 62 84.

Elektricitetsverkets installatörer.

Endast av industriverksstyrelsen antagna installatörer få anlitas för utförande och reparation av elektriska installationer, anslutna till stadens elektricitetsverk. Installatörer äro av två slag, *entreprenörer* och *installationsmästare*. Entreprenör äger rätt att utföra alla slag av installationer; installationsmästare däremot endast dylika arbeten av mindre omfattning (jfr nedan).

Reglemente. Bestämmelser rörande installationsrättigheter för Stockholms elektricitetsverk, godkända av industriverksstyrelsen den 27 febr. 1923.

(Firmainnehavarna äro ej i egenskap av installatörer upptagna i kommunalkalenderns personalavdelning.)

Entreprenörer.

Efter arbetstidens slut kunna fel anmälas till *elektriska entreprenörernas central-ställe för felanmälningar*; t. Kungsh. 25 86, Vasa 24 15, Vasa 44 14.

A. E. G., Elektriska ab., filial i Stockholm; Sveavägen 21, *C.*; t. »A. E. G.».
Ahlsons elektriska ab.; Birgerjarlsgatan 31, *C.*; t. 144 19, Norr 146 05.
Allmänna svenska elektriska ab.; Klarabergsgatan 21, *C.*; t. »Asea».

von Brömssen, Adolph, Ingenjörfirma; Kungsgatan 56, *C.*, t. 114 64 (endast för hissar).
Eck, Elektriska ab.; Kungsgatan 55, *C.*; t. 28 41, 28 42, 28 43.
Elektriska bolaget Poijes & Wettermark; Regeringsgatan 31, *C.*; t. 85 69, Norr 56 51, Norr 123 55.
Graham Brothers ab.; Norr Mälarstrand 34, *C.*; t. »Graham Brothers».
Heilborns, Aug., elektricitetsbyrå; Drottninggatan 55, *C.*; t. 17, Norr 58 00.
Järnhs elektriska ab.; Malmortorgsgatan 8, *C.*; t. 1 08, 42 08, Norr 80 32, Norr 94 13, Norr 213 13.
Luth & Roséns elektriska ab:s filial; Lästmakaregatan 18, *C.*; t. 45 50, 52 28, Norr 108, Norr 83 62.
Löfquist, Hjalmar, elektriska ab.; Birgerjarlsgatan 23, *C.*; t. 503, 714 03, Norr 76 10.
Rudhammar & C:o, Elektriska ab.; Kungsgatan 56, *C.*; t. 1 05 36, Norr 46 24.
Siemens-Schuckert, Elektriska ab.; Kaptensgatan 6, *Ö. Dj.*; t. »Siemens-Schuckert» och Norr 50 90.
Skandia, Elektriska ab.; Tunnelgatan 14, *C.*; t. 223 30, 223 33, 223 96, Norr 45 24, Norr 45 74.
Småindustrier, ab.; Linnégatan 29, *Ö.*; t. 711 19, Östern. 10 18.
Werdenhoffs elektriska ab.; Biblioteksgatan 11, *C.*; t. 214 28, Norr 92 64.

Installationsmästare.

Installationsmästare äger endast rätt att utföra installationsarbete å anläggningar, som huvudsakligen äro avsedda för belysning och endast omfatta tvåledareanläggningar för 220 volt likström eller enfasanläggningar för lågspänd växelström.

Björk, I. G. L.; Bromsten; t. Bromsten 81.
Ericson, C. E.; Hantverkaregatan 47, *C.*; t. Kungsh. 8 21.
Eriksson, E. A.; Folkungagatan 95, *Sö.*; t. 201 54.
Fredriksson, J.; Karlbergsvägen 36, *Va.*; t. 305 57, Norr 62 57.
Hjelmström, E. A.; Hornsgatan 19 B, *Sö.*; t. 39 78, Söder 339 78.
Karlsson, K. E.; Grevgatan 30, *Ö. Dj.*; t. 739 87.
Lennström, E. V.; Skräddaregränd 2 B, *St.*; t. Norr 165 83.
Lundberg, C. J. I.; Årstadal 14, Liljeholmen; t. Liljeholmen 2 03.
Lundh, B. H.; Hornsgatan 26, *Sö.*; t. Söder 305 39.
Nilsson, P.; Aspvägen 10, Enskede, t. Enskede 1, Enskede 10 93.
Nordling, K. G.; Skånegatan 20, *Sö.*; t. Söder 99 91.

Stockholms stads hamnstyrelse

och i samband därmed stående institutioner.

Hamnstyrelsen.

Katarinavägen 13 A och Stadsgården 14—16, Sö.; t. »hamnstyrelsen». Styrelsen sammanträder i regel varannan helgfri onsdag kl. 7,30 e. m.

I gamla tider ägde Stockholm en hamnstyrelse, »kommitterade för börs-, hamn- och brobyggnader». Senare hava frågor rörande stadens hamnväsende handlagts av drätselnämnden efter dess upprättande år 1864. År 1875 väcktes ett förslag om upprättande av en särskild hamnstyrelse, vilket emellertid avsågs av stadsfullmäktige 1881. I början av år 1898 uppdrog beredningsutskottet åt delegerade att utreda frågan om lämpligaste ordnandet av stadens hamnväsen, antingen genom särskild styrelse eller annorledes. Detta uppdrag ledde till att stadsfullmäktige antogo en ändring i instruktionen för handels- och sjöfartsnämnden, varigenom denna nämnd icke blott ålades att avgiva utlåtanden i hamnfrågor, då sådana begärdes, utan även berättigades att på eget initiativ göra framställning i hithörande ämnen, i samband varmed nämnden fick rätt att tillsätta särskilda delegerade för handläggning av hamnärenden (»hamndelegerade»). År 1903 väcktes hos stadsfullmäktige åter förslag om upprättande av en särskild hamnstyrelse, vilken motion remitterades till den s. k. omorganisationskommittén, som inkom med förslag i ämnet, varefter fullmäktige den 16 mars 1908 beslöt att inrätta en särskild hamnstyrelse för Stockholm, som med år 1909 trädde i verksamhet.

I samband med ombildningen av den centrala stadsförvaltningen och på grundval av ett av särskilda kommitterade för hamnväsendets omorganisation utarbetat förslag har ny instruktion för hamnstyrelsen utfärdats den 19 mars 1920. Bland de härvid genomförda organisatoriska förändringarna märkes särskilt överförandet av byggnadskontorets hamnavdelning till hamnstyrelsen under benämningen hamnbyggnadsavdelningen samt inrättande av en ledande befattning i spetsen för hamnförvaltningen (hamndirektör). År 1921 ändrades hamnstyrelsens sammansättning därhän att kungl. maj:t och Stockholms handelskammare skulle utse vardera en ledamot utöver de av stadsfullmäktige valda (jfr nedan).

Hamnstyrelsen handhaver skötseln av stadens hamnväsen; det åligger den i sådant avseende att omhänderhava hamnrörelsens drift och sålunda tillse, att för trafiken upplåtna delar av hamnen med därtill hörande anläggningar och inrättningar på ändamålsenligt sätt användas till handels och sjöfartens bästa; att sörja för, att såväl tullhamnen som de färdigbyggda delarna av frihamnen med därtill hörande anläggningar och inrättningar underhållas i det skick, trafiken kräver, att handels och sjöfartens behov av nya anläggningar bliva tillgodosedda, samt att de utredningar, som härför erfordras, bliva verkställda; samt att tillse, att till styrelsens förfogande ställda medel användas i enlighet med givna föreskrifter, att handhava till hamnväsendet hörande uppbörd och ombesörja förandet av nödiga räkenskaper över den styrelsen anförtrodda förvaltningen.

Hamnstyrelsen består av, förutom ordförande, som tillsättes av stadskollegiet, sex andra för två år valda ledamöter, av vilka en utses av kungl. maj:t, en av Stockholms handelskammare samt fyra av stadsfullmäktige. För vardera av de av kungl. maj:t och Stockholms handelskammare utsedda ledamöterna tillsättes i enahanda ordning en suppleant. För övriga ledamöter välja stadsfullmäktige fyra suppleanter.

Hamnstyrelsen biträdes vid skötseln av stadens hamnväsende av hamndirektören, vilken äger närvara vid styrelsens sammanträden med rätt att deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Enahanda befogenhet tillkommer avdelningsföreståndare (se nedan) med avseende å ärende, som av honom inför styrelsen föredrages.

Hamndirektören, som har ledningen av och överinseendet över hamnrörelsen och hamnen, ävensom hamnväsendets förvaltning med därtill hörande uppbörd och räkenskaper, äger avgöra ärenden av löpande natur samt i övrigt ärenden av mindre vikt.

De hamnstyrelsen åliggande uppgifterna handläggas under hamndirektören å tre avdelningar, nämligen hamnkontoret för driften, hamnbyggnadsavdelningen för nybyggnad och underhåll samt kameralavdelningen, innefattande styrelsens räkenskapsavdelning och hamnkassakontoret. För handläggning av husbyggnadsärenden äger styrelsen påkalla biträde av vederbörande stadsmyndighet.

HS.

Styrelsens räkenskaper och förvaltning granskas årligen av tre utav stadsfullmäktige utsedda revisorer.

Instruktioner. Instruktion för Stockholms stads hamnstyrelse, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920, med ändringar den 29 april 1921. Instruktion för hamndirektören, fastställd av hamnstyrelsen den 11 maj 1923. Instruktion för styrelsens sekreterare och ombudsman, fastställd av hamnstyrelsen den 4 jan. 1922.

Stat år 1924. Utgifter: 9,381,300 kr. (därav att täckas med låne-medel 2,500,000 kr.); inkomster: 3,994,800 kr. (därav statsbidrag 38,750 kr.).

Hamnstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Åkerman, G. R. J., borgarråd, stadsfullm.

Vice ordförande.

***Edkvist, C. J.**, inspektör, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

Övriga ledamöter.

Fagerlund, C. A. V., direktör (utsedd av Stockholms handelskammare).

***Kamph, A. O. L.**, direktör, stadsfullm. (utsedd av kungl. maj:t).

***Larsson, A. G.**, ombudsman (utsedd av stadsfullm.).

Liander, M. E., grosshandlare, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

Rissén, H. J. R., tullkassör (utsedd av stadsfullm.).

Suppleanter.

Ancher, K. M., direktör (utsedd av Stockholms handelskammare).

***Forsman, F. V.**, direktör (utsedd av stadsfullm.).

***Indebetou, E. A.**, direktör (utsedd av stadsfullm.).

***Jacobsson, G. L.**, direktör (utsedd av kungl. maj:t).

Törnberg, A. O. O:son, förste reparatör (utsedd av stadsfullm.).

Weideman, C. O., åkeriföreståndare, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

Hamnstyrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1923 års räkenskaper och förvaltning).

Göthberg, J. A., förman.

Rönnow, A., direktör.

Zetterlund, C. R., kontorschef.

Suppleanter:

Ericson, T., grosshandlare.

Pettersson, C. M., hamnarbetare.

Hamndirektör (29).

Vinberg, S. W. (förordn. t. o. m. ³⁰/4 1927); t. »hamnstyrelsen» (9—5), 125 56 (övr. tider); mottagningstid: 10—12.

Sekreterare och ombudsman

(4,400 kr.).

Boya, C. T. Hultman-; mottagningstid: måndagar, tisdagar och torsdagar 9,30—10,30.

Kameralavdelningen.

Katarinavägen 13 A, 3 tr., Sö.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), **Söder 348 02** (övriga tider); **expeditionstid: 9,30—3, lördagar och helgdagsaftnar 9,30—2.**

Kameralavdelningen, som består av styrelsens expedition och räkenskapsavdelning samt hamnkassakontoret, förestås av hamnkamreraren, vilken närmast under hamndirektören ansvarar för hamnstyrelsens räkenskaper och kassaväsen även som för dess tax-, tull- och fastighetsärenden. Kameralavdelningen åligger bl. a. att öva tillsyn över att till styrelsens förfogande ställda medel användas i enlighet med givna föreskrifter, att handhava till hamnväsendet hörande uppbörd, att ombesörja förändringar av nödiga räkenskaper över den styrelsen anförtrodda förvaltningen även som att handlägga övriga ärenden av ekonomisk art samt att öva inseende över stadens till tullverket upplåtna byggnader och handhava förvaltningen av till hamnen hörande byggnader, områden och annan egendom, i den mån detta ej åligger annan avdelning. Uppbördsinspektören har att utöva kontroll över till hamnen inflytande medel. Hamnfogdarna hava att, var inom sitt område, debitera, uppbära och redovisa staden tillkommande hamnavgifter för fartyg och varor från inrikes ort; uppbörden av motsvarande avgifter för den utrikes trafiken ombesörjes av tullverket.

Författningar. Taxa å hamnavgifter i Stockholm för åren 1919—23, fastställd av kungl. maj:t den 28 mars 1919, med ändringar den 28 maj 1920, 12 aug. och 31 dec. 1921, 19 april och 13 dec. 1922 samt 23 jan. 1924 (gäller provisoriskt även t. v. under år 1924, varvid avgifterna, med vissa undantag, utgå med 50 % förhöjning). Överståthållarämbetets kungörelse ang. uppbörd av hamnavgifter den 12 maj 1919. Instruktion för hamnkamreraren, fastställd av hamnstyrelsen den 11 maj 1923. Instruktion för hamnfogdarna i Stockholm den 6 febr. 1877. Reglemente för Stockholms stads mätare och vägare, fastställt av överståthållarämbetet den 25 april 1885. Taxa för Stockholms stads vägare, fastställd av överståthållarämbetet den 6 dec. 1923.

Stat år 1924. Utgifter: 442,340 kr.

Hamnkamrerare (21).

Gellerstedt, E. H. A.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), **Söder 319 92** (övr. tider); mottagningstid: 1—3.

Expeditionen och räkningsavdelningen.

Tel.: »hamnstyrelsen» (9—5), Söder 348 02 (övr. tider).

Bokhållare.

Sundmark, N. W. A. (17); **Berggren, C. G. E.** (13).

Kontorsskrivare och registrator (11).

Eklholm, G. E. V. (Gerd).

En *amanuens* (3,300 kr.), ett *kontorsbiträde* (5), ett *extra kontorsbiträde* (2,100 kr.), en *telefonist* (1,740 kr.).

Förste vaktmästare (7).

Bäckman, G. O.

Två *vaktmästarbiträden* (1,620—900 kr.).

Hamnkassakontoret.

Stadsgården 14—16, 3 tr., Sö.; t. »hamnstyrelsen»; expeditionstid: 9,30—3, lördagar och helgdagsaftnar 9,30—2.

Uppbördsinspektör (19).

Lind, J. T.; träffas säkrast 1—3.

Kassör (15).

Åberg, P.

Hamnfogdar (14)

(dessutom provision å uppburna hamnavgifter).

Expeditionstid: under seglationstiden 8—6 (lördagar och helgdagsaftnar 9—5), vintertiden 9—3.

Bruzelijs, A. G., hamnfogdekontoret Riddarholmshamnen 15, *St.; t. Norr 25 14; Österdahl, O. V.,* hamnfogdekontoret Klara strand, tullhuset för järnvägs gods, *C.; t. Norr 94 32; Hellman, J. A.,* hamnfogdekontoret Blasieholmshamnen, Hovslagaregatan 4, *C.; t. Norr 40 55; Anderson, K. A.,* hamnfogdekontoret Stadsgården 14—16, 3 tr.; *t. »hamnstyrelsen» (9—5), Söder 135 97 (övr. tider).*

Bokhållare (13).

Hedlund, W.; **Ericsson, K. A.**

En *extra bokhållare* (4,200 kr.), en *kassakontrollant* (5), ett *kontorsbiträde* (5), ett *extra kontorsbiträde* (1,800 kr.), en *vaktmästare* (6), sju *hamnfogdebiträden* (8; dessutom provision å av dem kontrollerad uppbörd), tre *hamnkassare* (9), en *extra hamnkassare* (3,000 kr.).

Hamnbyggnadsavdelningen.

Katarinavägen 13 A, 4 tr., Sö.; t. »hamnstyrelsen» (9—5); expeditionstid: 9—4.

Hamnbyggnadsavdelningen, som förestås av överingenjören för hamnbyggnaderna, handhar hamnens samt under hamnstyrelsens förvaltning ställda slussars, kanalers och andra vattenbyggnaders samt broars och varvs nybyggnad och underhåll. Även i fråga om de fär-

digbyggda delarna av frihamnen åligger det avdelningen att verkställa underhållsarbeten. Den skall dessutom ombesörja nybyggnad av de lokaler, som staden är skyldig att tillhandahålla tullverket.

I enlighet med stadsfullmäktiges beslut den 25 maj 1914 påbörjades år 1915 arbetet med anläggande av en ny farled från Saltsjön till Mälaren genom Hammarbysjön och Årstaviken med sluss vid Skanstull (den s. k. Hammarbyleden). Totalkostnaderna för den nya leden, som beräknas bli fullbordad under år 1926, torde komma att uppgå till omkring 26,000,000 kr. T. o. m. år 1923 har av stadsfullmäktige för ändamålet anvisats inalles 22,200,000 kr.

Instruktion. Instruktion för överingenjören vid hamnbyggnaderna, fastställd av hamnstyrelsen den 11 maj 1923.

Stat år 1924. Utgifter (utom arbetsanslag): 206,800 kr.; inkomster: 990 kr.

Överingenjör och chef (26).

Lundberg, K. A. (förordnad t. o. m. 1925); *t. »hamnstyrelsen» (9—5), 207 31 (övr. tider); mottagningstid: 1—4.*

Förste ingenjör (23).

Sjödén, J.; *t. »hamnstyrelsen» (9—5), 207 32 (övr. tider); mottagningstid: 2—4.*

Arbetschef för Hammarbyleden
(13,200 kr.).

Åberg, E. M.; mottagningstid: 2—4.

Ingenjörer (21).

Nilsson, E. J., *tjlf. Lidberg, D.;* **Semler, C.**

Maskiningenjör (21).

Davidsson, O. W.; *t. »hamnstyrelsen» (9—5), Söder 348 13 (övr. tider).*

Ingenjörer (18).

Adler, B. F.; **Ekelöf, G. S.;** **Eriksson, E. E.**

Extra ingenjörer

(9,600—5,100 kr.).

Anger, D. V. E.; **Karlsson, A. A.;** **Wickert, K. A.;** **Hedström, E. A.;** **Bernell, S. M.;** **Bartoli, E. J. C.;** **Garberg, E. V.;** **Gustafson-Gråle, G. J.;** **Borgardt, K. A. A.;** **Nilsson, K. O. H.;** **Idström, S. A. M.**

Fem *extra ingenjörer och ritare* (4,800—2,760 kr.).

Varvsingenjör

(8,100 kr.).

Bley, W. N.

Varvsbokhållare (15).

Stahre, G. A.

Ett *ritbiträde* (7), ett *extra ritbiträde* (1,980 kr.), ett *kontorsbiträde* (5), tre *extra kontorsbiträden* (2,400—2,100 kr.), en *vaktmästare* (6).

HS.

Hamnbyggmästare (16).

Tall, J. A.; Andersson, A. T.; Andersson, A. O.

Kranverkmästare (16).

Nicklasson, A. V. E.; t. »hamnstyrelsen» (9—5),
Söder 348 13 (övr. tider).

Fyra verkmästare (14), en maskinist-
förmän (14), en verkmästare (12), åtta verk-
mästare (5,400—4,500 kr.), en förråds-
mästare (5,100 kr.), tre ångbåtsbefähavare (ej
å stat) samt 730 arbetare (vid 1924 års början).

Hamnkontoret.

Stadsgården 14—16, Sö. t. »hamnstyrel-
sen» (9—5), 207 36 (övriga tider); expedi-
tionstid: vardagar 8—6 och sön- och
helgdagar 9—11.

Hamnkontoret, vars huvudsakliga uppgift är
att handhåva hamnrörelsens drift och därmed
sammanshängande förhållanden, förestås av hamn-
kaptenen. Denne åligger sålunda i främsta
rummet att ordna och öva tillsyn över trafik-
förhållandena i hamnen samt övervaka efterlev-
naden av för hamnen gällande föreskrifter.
Hamnmästarna handhåva under hamnkapte-
nen skötseln av hamnens drift, en var inom sitt
distrikt.

Hamnlots åligger att, mot viss i taxa be-
stämd avgift, lotsa fartyg inom hamnområdet,
föra fartyg till av hamnkaptenen anvisad an-
karplats eller kaj och biträda med fartygets för-
läggning och förtöjning. Hamnlots åligger jäm-
väl att, i vad på honom ankommer, vaka över
efterlevnaden av hamnordningens föreskrifter och
till hamnkaptenen anmäla iakttagna överträdelser.
Av de hamnlotsar, som icke äro av tjänstegö-
romål upptagna, skall åtminstone en vara att anträffa
å hamnkontoret de tider på dagen, då detta hål-
les öppet.

För allmänna ordningen och säkerheten i
hamnen svarar polisverket, av vilket en särskild
avdelning, hamnpolisen, är inrättad för tjänst-
göring inom till hamnen hörande områden på
land och vatten (se ovan sid. 10). Hamnkapte-
nen och den honom underställda personalen åligger
att biträda hamnpolisen vid utförandet av
dess uppgifter.

Författningar. Hamnordning för Stock-
holm, fastställd av överståthållarämbetet den 15
juni 1921, med ändringar den 28 okt. 1922 och
25 aug. 1923. Instruktion för hamnkaptenen,
fastställd av överståthållarämbetet den 18 febr.
1924. Instruktion för hamnmästarna, fastställd
av hamnstyrelsen den 3 juli 1923. Instruktion
för hamnlotsarna, fastställd av hamnstyrelsen den
14 mars 1923. Taxa å hamnlotsavgifter inom
Stockholms hamnområde, fastställd av överstätt-
hållarämbetet den 24 febr. 1923. Taxa för gods,

som efter viss tid kvarligger å stadens kajer m.
m., fastställd av överståthållarämbetet den 15
juni 1921.

Stat år 1924. Utgifter (utom driftkostna-
der): 174,940 kr.

Hamnkapten (21).

Holmer, C. O.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), 59 48
(övr. tider); träffas säkrast 1—3.

Hamnmästare (17).

Synnerholm, C. J. B. (hamnkontoret, Värtan, t.
740 24, Norr 94 60), träffas säkrast 9,30
—11 och 3—5; Jäderholm, J. O., träffas
säkrast 9,30—11 och 3—5; Hilding, G. L. E.,
träffas säkrast 10—12 och 3—5; t. (för de
båda sistnämnda) »hamnstyrelsen» (9—5), Sö-
der 304 02 (övr. tider).

Bokhållare (13).

Nilsson, B. A.

Hamnlotsar

(800 kr. jämte sportler).

T. »hamnstyrelsen» (9—5), 207 57 (övr. tider).

Pettersson, G.; Åberg, G. M.; Wahlgren, G. E.;
Westerberg, A. P. E.; Nordström, K. E.; Blom-
quist, S. A.

Ett extra kontorsbiträde (2,100 kr.).

Övermaskinist (16).

Björklund, C. G.

Sexton hamnförmän (7), en extra hamn-
förmän (2,670 kr.) (samtliga hamnförmän åt-
njuta dessutom provision å vissa influtna av-
gifter).

Varuhallarna.

Varuhallarna i stora tullhusbyggnaden i
Stadsgården; t. Söder 347 12; expedi-
tionstid: 7—6.

Författningar. Hamnordning för Stock-
holm den 15 juni 1921, § 11. Instruktion för
föreståndaren för Stockholms stads varuhallar i
stora tullhusbyggnaden i Stadsgården; fastställd av
hamnstyrelsen den 3 juli 1923. Taxa och
ordningsföreskrifter för begagnande av Stock-
holms stads varuhallar i stora tullhusbyggnaden
i Stadsgården samt källarna i samma byggnad,
antagna av hamnstyrelsen den 3 juli 1923.
Taxa för gods, som efter viss tid kvarligger å
stadens kajer, i varuhallar, varuskjul eller käl-
lare i stora tullhuset i Stadsgården, fastställd
av överståthållarämbetet den 15 juni 1921.

Varuhallsföreståndare (11).

Milton, J. E.

Slusskontoret.

Nedre Slussgatan 3, Sö.; t. Söder 338 89; expeditionstider: jan. 7—6, febr. 8—5 mars 7—6, april—december hela dygnet (å söndagar dock ej under tiden 12 midn. —6 f. m. samt 12 midn.—10 e. m.).¹⁾

Instruktion m. m. Taxa å avgifter för passerande av Stockholms sluss, gällande intill utgången av år 1926, fastställd av kungl. maj:t

¹⁾ Hamnstyrelsen äger dessutom rätt att, då särskilda förhållanden därtill föranleda, inställa slussningen under viss tid av dygnet.

den 1 febr. 1924. Ordningsföreskrifter för Stockholms sluss, fastställda av överståthållar-ämbetet den 14 febr. 1924.

Stat år 1924. Utgifter: 157,170 kr.; inkomster: 150,020 kr.

Slussförman (8).

Pettersson, A. G.

Två *biträden* å slusskontoret (7), sju *slussvakter* (6), av vilka två tjänstgöra såsom *förmän*; åtta *extra slussvakter* (3,210—2,610 kr.), en *befälhavare* å slussfärjan (3,240 kr.), en *maskinist* (3,000 kr.) och en *besättningskarl* tjänstgöra under nio månader av året.

Stockholms stads frihamnsnämnd.

Frihamnsnämnden.

Stockholms frihamn, Värtan; t. 744 78, 744 79; expeditionstid: 9—4,30.

I en skrivelse till stadsfullmäktige hemställde handelskammaren 1909 — med överlämnande av en utredning i frågan — om vidtagande av åtgärder för åstadkommande av en frihamnsanläggning vid Lindarängsområdet, söder om Värtanhamnen. I en 1914 hos stadsfullmäktige väckt motion hemställdes om utredning angående lämpligheten av en frihamnsanläggning i Stockholm och särskilt vid Hammarby sjö. Med anledning av dessa initiativ beslöt stadsfullmäktige 1916 uppdraga åt beredningsutskottet att låta utreda frågan och framlägga de förslag, vartill sådan utredning kunde giva anledning. Sedan en tillsatt kommitté 1916 avgivit sitt betänkande, beslöt stadsfullmäktige den 28 juni 1917, att vid Lindarängen skulle anläggas en frihamn, till en början av provisorisk karaktär. Verkställandet av arbetena uppdrogs åt en särskild nämnd, Stockholms stads frihamnsnämnd. Den 31 jan. 1919 beviljade kungl. maj:t koncession å den provisoriska frihamnen för en tid av fem år från dess öppnande. En första del av den provisoriska frihamnen öppnades för trafik den 10 okt. 1919. Det för frihamns trafik upplåtna området har sedermera successivt utvidgats, allt eftersom arbetena fortskridit. De av frihamnsnämnden färdigbyggda delarna av frihamnen överlämnas efter hand till hamnstyrelsen, som har att ombesörja underhållet av desamma. För frihamnens drift under de första fem åren har bildats ett särskilt bolag, Stockholms frihamnsaktiebolag, vari stadsfullmäktige äga att tillsätta två styrelseledamöter och en suppleant samt en revisor jämte suppleant. (Ang. frihamnsaktiebolaget se vidare under avd. 4.)

Till arbetena vid frihamnsanläggningen — inklusive husbyggnader, krananordningar m. m. — hava stadsfullmäktige intill den 1 jan. 1924 anvisat inalles 24,032,231 kr.

Frihamnsnämnden består av fem ledamöter med två suppleanter, valda av stadsfullmäktige för två år i sänder. Nämnden äger antaga erforderlig tjänstepersonal ävensom att för utförande av åt nämnden uppdragna arbeten anlita avlönade sakkunniga biträden och, på sätt nämnden be-

stämmer, anställa arbetspersonal. Nämnden äger att hos vederbörande stadsmyndigheter rekquirera för hamnanläggningens utförande erforderliga kartor och ritningar, förhyra disponibel arbetsmateriel samt, om den så finner nödigt, för särskilda arbetsuppgifter påkalla särskilt biträde. Vid nämndens sammanträden äger det borgarråd, under vars föredragningskyldighet nämndens arbetsområde faller, att närvara samt därvid deltaga i överläggningarna med rätt att framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

För den årliga revisionen av nämndens förvaltning utse stadsfullmäktige tvenne revisorer med två suppleanter. När nämndens arbeten slutförts och revisionsberättelse för senaste verksamhetsår prövats av stadsfullmäktige, skall nämndens verksamhet anses hava upphört, varom hos kungl. maj:t göres anmälan.

Författningar m. m. Kungl. förordningen om frihamn den 15 nov. 1907, med ändringar den 20 dec. 1912, 4 juni 1913, 18 sept. 1916, 25 juni 1917, 16 juli 1919, 14 maj 1920, 19 aug. 1921 och 8 juni 1923. K. frihamnsstadga den 23 sept. 1919, med ändringar den 22 juni 1923. Instruktion för Stockholms stads frihamnsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920. Tillstånd till inrättande av en provisorisk frihamn i Stockholm, kungl. resolution den 31 jan. 1919. Reglemente för Stockholms frihamn, fastställt av kungl. maj:t den 23 sept. 1919.

Stat år 1924. Utgifter: 213,000 kr. (därav att täckas med låne-medel 113,000 kr.).

Frihamnsnämndens ledamöter.

Ordförande.

*Stendahl, S., grosshandlare.

Vice ordförande.

*Johnson, A. Ax:son, generalkonsul.

Övriga ledamöter.

*Edkvist, C. J., inspektör, stadsfullm.

Josephson, J., grosshandlare.

Nylander, O. E., direktör.

Suppleanter.

*Rissén, Hj. R., tullkassör.

Hultman, G. H., civilingenjör, stadsfullm.

Frihamnsnämndens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av
1923 års räkenskaper och förvaltning).

Hagelquist, K. F. P., sjökapten, stadsfullm.

Hüttner, M. S., grosshandlare.

Suppleanter:

Erikson, G. O., kassör, stadsfullm.

Zetterlund, C. R., kontorschef.

Arbetschef
(12,000 kr.).

Ekwall, P. G.

Bokhållare och tf. sekreterare
(4,200 kr.).

Johansson, K. H.

Två *kontorsbiträden* (2,400—1,980 kr.),
två *verkmästare* (4,800—4,200 kr.), en *schakt-*
mästare (4,800 kr.) samt 284 *arbetare* (vid
1924 års början).

Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd jämte i samband därmed stående institutioner.

Handels- och sjöfartsnämnden.

*Börshuset, St.; t. 56 38; expeditionstid:
10—2.*

Stadsfullmäktige beslöt den 1 augusti 1866 att tillsätta en särskild nämnd med kännedom om handel och skeppsrederi samt med uppdrag att fullgöra de i kungl. kommerskollegii kungörelse den 27 mars 1866 omförmålda stadens handelsförening eller deras fullmäktige förut tillhörande åligganden. Instruktion för nämnden fastställdes den 24 sept. 1867, och ny sådan utfärdades den 8 febr. 1901. I samband med den kommunala omorganisationen 1920 har ny instruktion (med i huvudsak formella ändringar av den föregående) fastställts för nämnden den 19 mars 1920.

Nämnden består av tolv ledamöter, som stadsfullmäktige inom eller utom sig utse för två år i sänder. Nämnden utser inom sig för ett år ordförande och vice ordförande. Det borgarråd, under vars föredragningsskyldighet nämndens arbetsområde faller, äger närvara vid nämndens sammanträden samt deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd har att pröva behov av och antaga mäklare, skeppsklarerare och notarii publici, anmäla vikarie för dem, återkalla mäklares och skeppsklarerares uppdrag samt uppgöra förslag å personer att verkställa besiktning enligt sjölagen, vid tillsättande av dispasschör och dispasschörssassistent yttra sig om sökandes lämplighet, avgiva yttrande, där sådant av kungl. maj:t eller annan offentlig myndighet från nämnden infordras, ej mindre i frågor angående handel och sjöfart, än även i frågor angående handelsbruk, hos stadsfullmäktige och stadskollegiet samt stadens vederbörande förvaltningsmyndigheter göra framställningar, som dylika frågor kunna av nämnden finnas behöfviga, samt vaka över gällande författningars efterlevnad i avseende å mäklares, skeppsklarerares, notarii publici och dispasschörs tjänsteutövning samt i öfrigt ägna sin uppmärksamhet åt frågor, som hava sammanhang med stadens handel och sjöfart och göra de framställningar, som kunna därav föranledas.

Stockholms handelskammare har den 10 febr. 1920 ingått till kungl. maj:t med hemställan om vidtagande av åtgärder för indragning av handels- och sjöfartsnämnden och överflyttande

till andra lämpliga institutioner av de uppgifter, som ännu åligga nämnden. Stadsfullmäktige hava den 18 okt. 1920 i avgivet utlåtande förklarat sig ej hava något att erinra mot en sådan indragning.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920.

Stat år 1924. Utgifter: 2,600 kr.

Handels- och sjöfartsnämndens ledamöter.

Ordförande.

*Lamm, H. F., grosshandlare.

Vice ordförande.

Johnson, A. Ax:son, generalkonsul.

Övriga ledamöter.

*Edkvist, C. J., inspektör, stadsfullm.

Ericson, H. H. K., kommandör.

Johansson, A., direktör.

*Liander, M. E., grosshandlare, stadsfullm.

Lovén, S. A., försäkringsdirektör.

Rissén, H. R., tullkassör.

Roberg, T., konsul.

*Rosengrén, C. O. L., grosshandlare.

*Rundquist, C. A., rådmän.

*Stendahl, S., grosshandlare.

Sekreterare

(500 kr.).

Belfrage, J. K. E., börschef; t. 206 56; träffas
10—11.

En vaktmästare (450 kr.).

Nämndens revisorer.

Handels- och sjöfartsnämndens räkenskaper och förvaltning granskas av drätselnämndens revisorer (se sid. 54).

Stadsmäklare.

De officiella mäklarna antagas av handels- och sjöfartsnämnden, varefter förordnande utfärdas av magistraten, som också på mäklares

begäran förordnar vikarie att vid förfall för mäk-laren bestrida dennes göromål.

Mäklare (stadsmäklare) må i städerna antagas för att, när de varda därom anlitade, bi-träda vid köp och försäljning av varor, fastig-heter, fartyg eller andelar däri, växlar och andra värdepapper samt vid uppgörande av avtal om försträckning, hyra, arrende och försäkring även-som av andra likartade avtal. Det åligger mäk-lare att över alla av honom slutade avtal med undantag av dem, som angå penningförsträck-ningar, upprätta och med sitt namn underteckna slutsedel, noggrant upptagande kontrahenternas namn, avtalets beskaffenhet och föremål jämte belopp och pris m. m. Alla av honom avslutade avtal skola för varje dag införas i en sär-skild med magistratens sigill försedd bok. Mäklare vare förbjudet att idka handel med växlar eller andra värdepapper, varor eller annat, ej heller må han vara sysselman (prokurist), handelsom-bud eller handelsbiträde åt köpman.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.
Författning. K. mäklareordningen den 9 juni 1893 med tillägg och ändringar den 8 febr. 1901, 20 nov. 1908 och 14 mars 1919.

Mäklare.

Berg, C. M. (spannmål, mjöl m. m.), Bredgränd 2, *St.*; t. 72 50, Norr 142 74.

Jonsson, A. V. (spannmål, foder m. m.), Kata-rina västra kyrkogata 8, *Sö.*; t. 87 99, 88 00.

Klingbom, J. A. (spannmål, mjöl m. m.), Brunnsg-ränd 6, *St.*; t. 13 86.

Winge, J. E. (spannmål, frö och foderämnen), Brunnsg-ränd 2, *St.*; t. 85 00, 107 00, Norr 142 35.

Schmidt, G. A. (spannmål, mjöl, kolonialvaror och kemikalier m. m., börsauktioner af varor), Bir-gerjarlsgatan 37, *C.*; t. 169 70.

Skeppsklarerare.

Skeppsklarerare antagas av handels- och sjöfartsnämnden, varefter magistraten utfärdar förordnande. Skeppsklarerarna ombesörja, då de därom anmodas, fartygs klarering och vad därmed äger sammanhang, förmedla avtal om befraktning-ar, om försäljning av fartyg eller andelar däri, ombyggnad, reparation och utrustning av fartyg samt om sjöförsäkringar och biträda vid haveri-uppgörelser. Skeppsklarerare, som därom av veder-börande anmodas, åligger att underrätta skeppare om vad i avseende af fartyg, besättning, passa-gerare och last bör iakttagas enligt gällande för-fattningar och de till efterrättelse för sjöfarande utfärdade tillkännagivanden, att besörja om in-givande till tullkammaren av de för fartygs vi-sitation och inklarering erforderliga handlingar, om föreskrivna avgifters erläggande och om far-tygs uppmätning, då sådan bör äga rum, att söka anskaffa laster och avsluta befraktningar, att, när fartyg skall avgå, föranstalta, dels att detsamma förses med alla de handlingar, som för lastens intagande och fartygets utklarering

äro av nöden, ävensom med sådana handlingar, som för resan och för fartygets inklarering å destinationsorten skola från avgångsorten medfö-ras, dels och att påbudna umgäld betalas och lots, då sådan erfordras, varder anskaffad, samt att i öfrigt noggrant och redligt meddela redare, ägare av gods och skeppare de råd och det biträde, som kan lända till bevarande av deras rätt och fördel.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.
Författning. Kungl. skeppsklarerareord-ningen den 9 juni 1893, med ändringar den 2 dec. 1921 och 29 juni 1923.

Skeppsklarerare.

Roberg, T. (firma: *AB. Olson & Wright*), Skeppsbron 18, *St.*; t. 6 73; expeditionstid: 9—5.

de Perre, O. J. B. P. (firma: *Emil R. Bo-man*), Skeppsbron 44, *St.*; t. 1 52; expedi-tionstid: 9—5.

Thulin, P. G. N. (firma: *Nordström & Thu-lin*), Skeppsbron 34, *St.*; t. 4 23; expedi-tionstid: 9—5.

Notarii publici.

Notarii publici antagas av handels- och sjö-fartsnämnden, varefter förordnande utfärdas av magistraten. Notarius publicus verkställer, då han därom anlitas, sådana inom hans tjänstgörings-område förekommande protester och andra för-rättningar, vilka enligt allmän lag eller sär-skilda författningar kunna eller böra av notarius publicus utföras; dock är han icke pliktig åtaga sig delgivande av stämning eller annan hand-ling. Notarius publicus åligger och att, då han ej har hinder av andra ämbetsgöromål, på anmodan bevitna underskrifter, bestyrka riktigheten av översättningar och avskrifter samt övertvara ut-lottningar av obligationer ävensom besiktningar, varom i sjölagen säges. I öfrigt äger han att efter anmodan övertvara jämväl andra förrätt-ningar samt att lämna allmänheten biträde med upprättande av handlingar, som det icke enligt lag eller författningar tillkommer annan myn-dighet att utfärda.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.
Stadga. K. stadga angående notarii publici-befattningen den 6 okt. 1882 med ändringar den 10 juli 1899, 13 dec. 1912 och 30 sept. 1921.

Notarii publici.

Oldenburg, U.; Drottninggatan 4, *C.*; t. 14 06, Norr 29 36 (expeditionen), 14 07 (personligen); expeditionstid: 9—3.

Svensson, U. E.; Drottninggatan 4, *C.*; t. 66; expeditionstid: 9—3.

Nissen, B. J. H.; Gustav Adolfs torg 18, *C.*, t. 16 81 (personligen), 17 71 (expeditionen); expeditionstid: 9—3.

von Hedenberg, A. R. A.; Jakobsgatan 26, *C.*; t. 233 04; expeditionstid: 9—3 (personligen 11—12).

H & S.

Kompromissrätten.

Skiljaktiga meningar i avseende å tillämpningen av handelsbruk samt andra tvister, grundande sig å merkantila förhållanden, må hänskjutas till avgörande av en kompromissrätt, bestående av fem ojäviga och sakkunniga män, varav en lagkunnig. Denne sistsnämnde jämte tvenne andra ledamöter och trenne suppleanter utses för varje år av Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd samt Stockholms stads köpmannaförenings styrelse. Parterna utse för varje mål var sin kompromissarie.

Kompromissrätten har ännu icke behövt sammanträda. Handels- och sjöfartsnämnden beslöt därför år 1912 att t. v. icke utse några ledamöter i kompromissrätten.

Dispaschör.

Dispaschör har att på begäran verkställa utredning och fördelning av gemensamt haveri, varmed enligt § 187 sjölagen förstås skada, som till räddning ur en fartyg och last gemensamt hotande fara med avsikt tillfogas fartyg eller last, ävensom all annan uppoffring, som göres för sådant ändamål, samt skada och kostnad, som vållas eller uppkommer till följd af dylik åtgärd. Gemensamt haveri skall enligt vissa i sjölagen närmare angivna grunder gäldas av fartyg, frakt och last i förhållande till varderas värde. Enligt sjölagens § 218 skall även utredning och fördelning av i nämnda lagrum omnämnt s. k. enskilt haveri verkställas av dispaschör, om någon, som har del i haveriet, påfordrar detta. Slutligen har dispaschör att, om tvist uppstår angående ersättningsskyldighet, som på grund av försäkringsavtal enligt

sjölagens bestämmelser må åligga försäkringsgivare, härom avgiva yttrande. Dispaschörens å tjänstens vägnar avgivna utlåtande kallas dispasch, och, om detta utlåtande ej inom viss tid överklagas, vinner det laga kraft och blir för parterna bindande.

Enligt stadgan angående dispaschörsväsendet den 10 november 1911 skall i vardera av städerna Stockholm och Göteborg finnas anställd en dispaschör med visst bestämt tjänstgöringsområde. Som biträde åt vardera av dispaschörerna skall anställas en dispaschörssistent. Dispaschör tillsättes av konungen och dispaschörssistent förordnas för en tid av två år i sänder av magistraten i staden. För behörighet att söka dispaschörs- eller dispaschörssistentbefattning erfordras bl. a. att hava fullgjort vad för behörighet att utöva domarämbetet är föreskrivet. Magistraten i staden är den myndighet, under vilken dispaschör och dispaschörssistent lyda i och för tjänsten, varjämte handels- och sjöfartsnämnden äger att övervaka dispaschörs tjänstutövning. Dispaschör åtnjuter arvode för de av honom upprättade dispascher enligt kungl. maj:ts den 19 jan. 1883 utfärdade taxa. Dispaschörssistenten åtnjuter arvode (2,000 kr. om året) av statsmedel.

Dispaschör.

Hasselrot, P. A.; träffas å ämbetsrummet, Stads-
gården 10, Sö., 10—2; t. 10 76.

Dispaschörssistent.

Linders, E. A. A.

Kamrerare.

Sterne, P. V.

Stockholms stads löneavtalsnämnd

och i samband därmed stående institutioner.

Löneavtalsnämnden.

*Stadshuset, 3 tr., C.; t. »stadshuset»
(sekreteraren se nedan).*

Frågan om arbets- och lönevillkor för kommunens fasta arbetare har vid åtskilliga tillfällen varit föremål för behandling av stadsfullmäktige och stadens myndigheter. Förslag om utredning därav framlades i motioner hos stadsfullmäktige bl. a. 1905 och 1908. I olika motioner 1909 och 1910 föreslogs, att en särskild nämnd skulle inrättas för handläggning av arbets- och löneförhållanden för arbetare och med dem likställd personal vid stadens arbeten. 1910 framlades även ett av stadens arbetschefer och stadskamreraren utarbetat förslag till »stamanställning» av arbetare i stadens tjänst. Stadsfullmäktige beslöt emellertid 1913 att avslå detta förslag och hänsköt i stället hela frågan för utredning till en kommitté. Denna framlade 1918 förslag om inrättande av en »Stockholms stads arbetarelöne-nämnd» samt rörande formerna för ordnande vid stadens arbetsföretag av drifts- och arbetspersonalens arbets- och lönevillkor. Detta förslag blev med vissa ändringar antaget av stadsfullmäktige, som den 27 juni 1918 beslöt tillsättandet av *Stockholms stads löneavtalsnämnd*.

Enligt nu gällande instruktion åligger det löneavtalsnämnden att å stadens vägnar handlägga och avgöra ärenden rörande arbets- och lönevillkor för den vid stadens arbetsföretag anställda drifts- och arbetspersonalen, dock ej i fråga om personal, upptagen på stadens lönestat, eller i fråga om ämne, varom stadsfullmäktige förbehållit sig att besluta. Nämnden handhaver därjämte de övriga hithörande angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas. Innan beslut fattas i något ärende, skall den nämnd eller styrelse, som ärendet rör, lämnas tillfälle att meddela upplysningar och uttala sin mening; nämnder och styrelser äro skyldiga att härutinnan tillhandagå löneavtalsnämnden. Arbetschef, som icke är ledamot av nämnden (se nedan), eller, vid förfall för honom, hans ställföreträdare i tjänsten skall kallas till sammanträde, där ärende, som rör honom underlydande personal, skall handläggas, samt äger därvid deltaga i nämndens överläggning och få sin mening, där den avviker från nämndens beslut, antecknad till protokollet. Nämnden är berättigad att för utövandet av sin verksamhet anlita utomstående sakkunniga, ävensom att utse en eller flera per-

soner inom eller utom nämnden att å dess vägnar föra förhandling eller vidtaga andra förberedande åtgärder.

Löneavtalsnämnden består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, fem andra ledamöter, vilka jämte fem suppleanter för nämndens ledamöter väljas av stadsfullmäktige, samt en av stadens arbetschefer jämte suppleant för denne. Den sistnämnde ledamoten jämte dennes suppleant utses vid sammanträde, utlyst av nämndens ordförande, av de högsta cheferna vid sådana stadens verk, där minst 100 arbetare sysselsätts. De fem av stadsfullmäktige valda ledamöterna och suppleanterna för dem utses bland personer, vilka tillhöra sådana nämnder eller styrelser, under vilka lyder arbetarpersonal, som enligt vad ovan nämnts beröres av löneavtalsnämndens verksamhet. Tjänstgöringstiden för av verkscheferna utsedd ledamot samt dennes suppleant liksom även för av stadsfullmäktige valda ledamöter och suppleanter är två år. Nämnden har inom sig utsett en delegerad för handläggning av vissa förvaltningsärenden.

Nämndens förvaltning granskas årligen av tre av stadsfullmäktige utsedda revisorer.

Instruktion m. m. Instruktion för Stockholms stads löneavtalsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920, med ändring den 24 nov. 1922. Allmänna bestämmelser angående arbets- och löneförhållanden vid Stockholms stads arbeten, antagna av löneavtalsnämnden och svenska kommunalarbetsareförbundet den 23 okt. 1923. Specialbestämmelser angående arbets- och löneförhållanden vid [stadens särskilda verk], gällande från den 1 jan. 1924. Förhandlingsregler mellan svenska städernas förhandlingsorganisation och svenska kommunalarbetsareförbundet, antagna den 1 juni 1922.

Stat år 1924. Utgifter: 21,350 kr.

Löneavtalsnämndens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Åkerman, G. R. J., borgarråd, stadsfullm.

Vice ordförande.

*Ahlström, W., handlande, stadsfullm.

LaN.

Övriga ledamöter.

- *Berndtson, C. F., verkmästare, stadsfullm.
- Forssberg, E. V., direktör, stadsfullm.
- *Rissén, H. R., tullkassör.
- Åkerlindh, J. G., direktör, stadsfullm.
- *Dahlander, R., direktör för gas- och elektricitetsverken (vald av stadens arbetschefer).

Suppleanter.

- Almström, O. H., disponent, stadsfullm.
- *Cervin, N. H., skräddarmästare, stadsfullm.
- Persson, P. G., faktor, stadsfullm.
- *Ståhl, A. E., filare, stadsfullm.
- *Törnberg, A. O. Oson, förste reparatör.
- *Tingsten, K. A., tf. gatudirektör (vald av stadens arbetschefer).

Sekreterare

(2,400 kr.).

Wallin, K. H. A.; t. 241 33.

Löneavtalsnämndens delegerade.

Åkerman, G. R. J.

Löneavtalsnämndens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1923 års förvaltning).

- Holmblad, D., grosshandlare.
- Pettersson, K. G. A., föreståndare, stadsfullm.
- Styrman, G. A., direktör.

Svenska städernas förhandlingsorganisation.

Kansli: Hornsgatan 1, Sö.; t. 241 33; expeditionstid: 9—12, 1—4.

Svenska städernas förhandlingsorganisation, som på initiativ av svenska stadsförbundet bildades år 1920, har till ändamål att tillvarata städernas, köpingarnas och municipalsamhällenas intressen i frågor, om vilka förhandlas med hos dem anställda arbetare, och verka för likformighet ifråga om arbets- och lönevillkor för kommunernas arbetare genom att samla erfarenhet från detta verksamhetsfält samt genom åstadkommandet av en hela landet omfattande ordning i avtalen mellan städerna och deras arbetare, uppbyggd på grundval av gemensam förhandlingsordning och vissa huvudbestämmelser i avtalen. Berättigade till inträde i organisationen äro svenska städer, köpingar och municipalsamhällen. Organisationen företrädes av ombudsmöte, styrelse och förhandlingsdelegation. Vid *ombudsmöte* företrädes varje medlem av ett ombud, vilket utses av för avtals- och lönefrågor särskilt tillsatt nämnd, eller, där sådan icke finnes, av drätselkammare, kommunal- eller municipalnämnd. Ordinarie ombudsmöte äger

rum vart tredje år. Vid omröstning å ombudsmöte tillkommer ombud olika antal röster efter folkmängden i den stad, ombudet företräder. *Styrelsen*, som består av sju ledamöter med sju suppleanter, väljes vid ordinarie ombudsmöte för tiden intill dess nästa ombudsmöte avslutats och åligger att handhåva organisationens ekonomiska och administrativa angelägenheter samt att i övrigt bevaka dess intressen. För löpande angelägenheter har styrelsen inom sig utsett ett verkställande utskott. *Förhandlingsdelegationen* består av sju ledamöter med en suppleant för varje. Självskrivna äro styrelsens ordförande (vid förfall för honom vice ordföranden) samt ombuden för Stockholm, Göteborg och Malmö. Delegationens icke självskrivna ledamöter utses vid ordinarie ombudsmöte för samma tid som styrelsen. — Organisationens medlemmar erlägga årsavgift med högst 3 kr. för varje fullt 100-tal invånare (för år 1924 utgör avgiften 1,75 kr.).

Organisationens kansli har till huvudsaklig uppgift att insamla och bearbeta material rörande kommunalarbetarnas löne- och arbetsförhållanden, att jämväl i övrigt följa utvecklingen i arbetarfrågor, att besvara till kansliet inkomna förfrågningar samt att i mån av behov lämna medlemmarna biträde vid förhandlingar med hos dem anställda arbetare.

Stockholms stads löneavtalsnämnd, som tidigare vid avtalsförhandlingar med kommunalarbetsförbundet samverkat med avlöningsnämnderna i Göteborg och Malmö, bemyndigades av stadsfullmäktige den 24 april 1922 att å stadens vägnar ingå i förhandlingsorganisationen. Denna omfattade den 1 jan. 1924 38 städer, sysselsättande sammanlagt omkring 14,000 kommunalarbetare.

Stadga. Stadga för svenska städernas förhandlingsorganisation, antagen vid det konstituerande ombudsmötet den 10 april 1920, med ändring den 29 okt. 1921.

Förhandlingsregler m. m. Med svenska kommunalarbetsförbundet har organisationen den 13 nov. 1920 ingått två huvudavtal: Regler vid förhandlingar mellan till svenska städernas förhandlingsorganisation anslutna kommuner och svenska kommunalarbetsförbundet angående uppkomma meningsskiljaktigheter och tolkning av gällande avtal, samt Allmänna bestämmelser i kommunala kollektivavtal. Förhandlingsreglerna föreskriva bl. a. obligatoriskt skiljedomsförfarande i två instanser ifråga om rättstvister; för intressetvister är skiljedomsförfarandet fakultativt. Förhandlingsreglerna gälla för kalenderår med 6 månaders uppsägning.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

Bagge, G. A., professor, stadsfullm:s 2:e vice ordf., Stockholm.

Vice ordförande.

Ewerlöf, K. G., rådmän, Uppsala.

Övriga ledamöter.

Graneli, W., civilingenjör, Jönköping; Janzén, G. A., förtroendeman, Norrköping; Schön, P. M. E., överingenjör, Hälsingborg; Silfverstolpe, D. O. M., maskindirektör, Göteborg; Zacco, C. Y., byggnadschef, Gävle.

Suppleanter: Berg, G. E., stadsombudsman, Karlstad; Brundin, G. R. V., överpostmästare, Malmö; Gagge, L. G., civilingenjör, Sundsvall; Hedman, K. Hj., lokomotivförare, Luleå; Laurén, E., fabriksförvaltare, Eskilstuna; Lindholm, H., direktör i svenska stadsförbundet, Stockholm; von Sydow, J., belysningschef, Örebro.

Sekreterare.

Wallin, K. H. A. (se ovan).

Förhandlingsdelegationens ledamöter.*Ordförande.*

Bagge, G. A., professor, stadsfullm:s 2:e vice ordf., Stockholm.

Övriga ledamöter.

Brundin, G. R. V., överpostmästare, Malmö; Ewerlöf, K. G., rådmän, Uppsala; Janzén, G. A., förtroendeman, Norrköping; Schön, P. M. E., överingenjör, Hälsingborg; Silfverstolpe, D. O. M., maskindirektör, Göteborg; Åkerman, G. R. J., borgarråd, stadsfullm., Stockholm.

*Suppleanter*¹⁾: Nilsson, J., redaktör, Malmö; Graneli, W., civilingenjör, Jönköping; Järte, O. E. F., byråchef, Stockholm; Zacco, C. Y., byggnadschef, Gävle; Petri, T. F., sekreterare, Göteborg; Åkerlindh, J. G., direktör, stadsfullm., Stockholm.

Kommunala skiljenämnder för arbetarfrågor.

Enligt mellan svenska städernas förhandlingsorganisation och svenska kommunalarbetsförbundet den 13 nov. 1920 upprättade förhandlingsregler skall för avgörande i sista instans av uppkomna meningsskiljaktigheter och tolkning av gällande avtal tillsättas en riksnämnd, vald för ett år i sänder och bestående av nio ledamöter, av vilka tre utses av svenska städernas förhandlingsorganisation, tre av svenska kommunalarbetsförbundet, och de tre övriga ledamöterna (jämte en suppleant) av kungl. maj:t, som tillika förordnar en av sistnämnda ledamöter som

riksnämndens ordförande och en som dess vice ordförande. För var och en av de förstnämnda sex ledamöterna utses i enahanda ordning två suppleanter.

För behandling i första instans av uppkomna meningsskiljaktigheter och tolkning av gällande avtal upprättas i varje till förhandlingsorganisationen ansluten kommun en lokal skiljenämnd. Varje sådan skiljenämnd utses för ett år i sänder och består av fem ledamöter, av vilka två (med två suppleanter) utses av för avtals- och lönefrågor särskilt tillsatt nämnd, resp. drätselkammare, kommunal- eller municipalnämnd och två (med två suppleanter) av svenska kommunalarbetsförbundet, medan den femte ledamöten, tillika ordförande, väljes av de sålunda utsedda eller, om dessa icke kunna enas, av statens förlikningsman i vederbörande distrikt.

Riksnämnden.

Eriksson, K., försäkringsdirektör, Kvarnzellus, S. H., landshövding, ordf., Ribbing, S., statssekreterare, vice ordf. (utsedda av kungl. maj:t); Bagge, G. A., professor, stadsfullm:s 2:e vice ordf., Ewerlöf, K. G., rådmän, Schön, P. M. E., överingenjör (utsedda av svenska städernas förhandlingsorganisation); Lindqvist, A. H., socialfullmäktig, Nordgren, F. L., förtroendeman, Storm, N. G. K:son, ombudsman (utsedda av svenska kommunalarbetsförbundet).

Suppleanter: Kjäll, Hj. P., landssekreterare (utsedd av kungl. maj:t); Graneli, W., civilingenjör, Janzén, G. A., förtroendeman, Kamfendahl, F. E., civilingenjör, Zacco, C. Y., byggnadschef, Ene-roth, H. J. E., stadsombudsman, Holmström, Y. V., direktör (utsedda av svenska städernas förhandlingsorganisation); Carlsson, O., ledamot av försäkringsrådet, stadsfullm., Åberg, K., gasverksarbetare, Persson, N. O., ombudsman, Söderberg, P., ombudsman, Andersson, T. A., ombudsman, stadsfullm., Nilsson, E., ombudsman (utsedda av svenska kommunalarbetsförbundet).

Lokala skiljenämnden i Stockholm.*Ordförande.*

Molin, J. A. E., byråchef.

Av löneavtalsnämnden utsedda ledamöter.

Masreliez, G. V., revisionssekreterare, stadsfullm.; Thelander, C. T. F., ingenjör.

Suppleanter: Cederstrand, C. O., polisassessor; Falk, S. G., direktör, stadsfullm.

Av svenska kommunalarbetsförbundet utsedda ledamöter.

Tholin, C. E., ledamot av arbetsrådet; Bengtsson, A., kassör.

Suppleanter: Ljungqvist, B. O., ombudsman; Flodin, C. A., ombudsman.

LaN.

¹⁾ Suppleanterna äro här upptagna i samma ordningsföljd som de ordinarie ledamöter, vilkas resp. ersättare de äro.